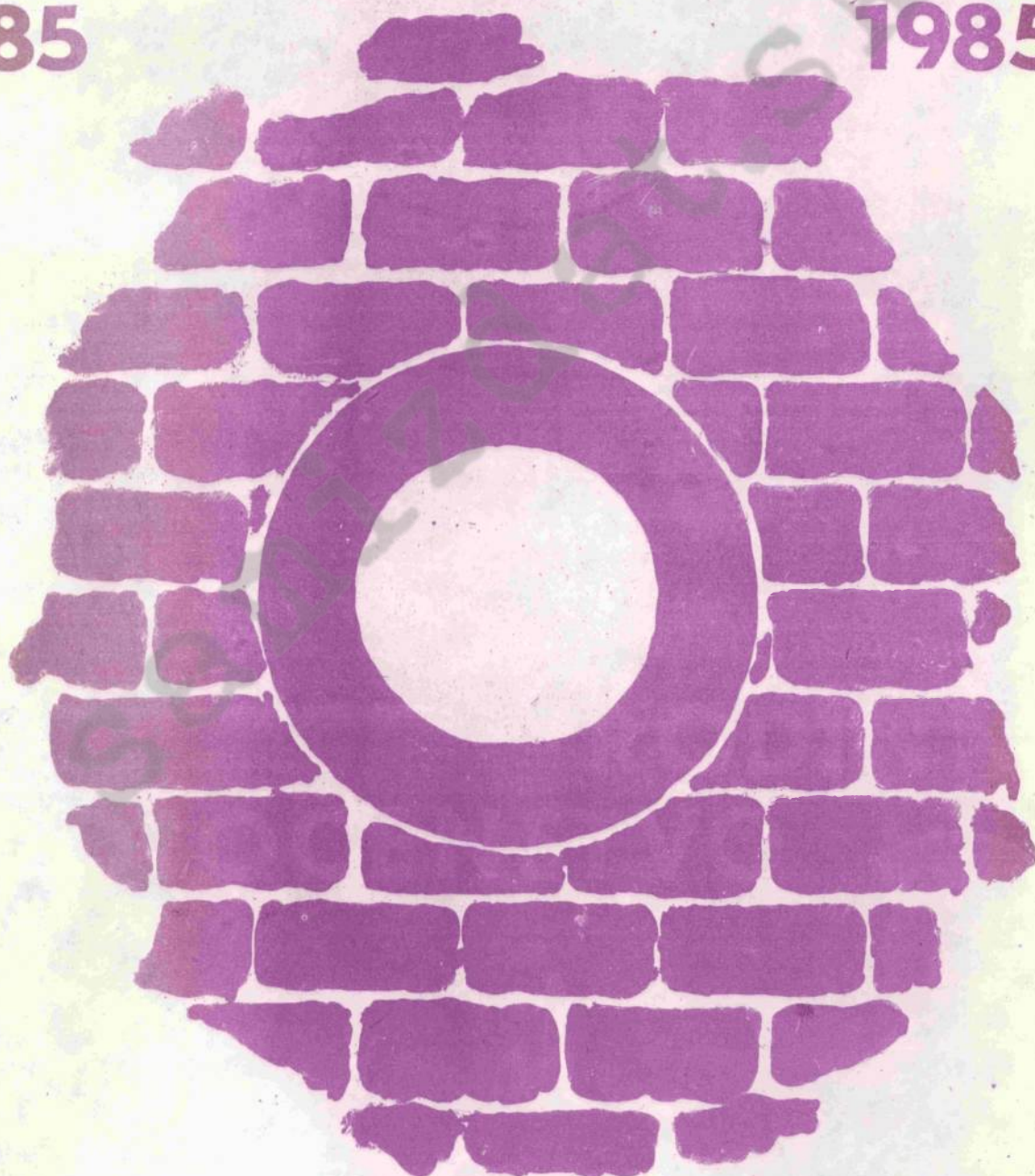

RODINNÉ SPOLOČENSTVO

3

885

1985



NECHAJTE DIETKY PRÍSŤ KU MNE A NEPREKÁŽAJTE IM! (LK 18,16a)

O b s a h

1. Modlitba sv. Otca Jána Pavla II. na úmysel rodín	1
2. Cyrilo - Metodiáda	2
3. Nechajte maličkých prísť ku mne	11
4. Smernice o vyučovaní náboženstva	13
5. Jevgenij Jevtušenko - básneň	14
6. Voľný čas a dovolenka	15
7. Rodina a apoštolát. Časť druhá: Hlavný apoštolát ženy	18
8. Milovať budeš	20
9. Každý deň žiť v prítomnosti Božej	22
10. Slávime rodinné sviatky	25
11. Katechéza	31
12. Krížový hlavolam	36
13. Tajnička osemsmerovky	38

MODLITBA SV. OTCA JÁNA PAVLA II.
NA ÚMYSEL RODÍN

Bože, od ktorého pochádza každé otcov-
stvo na nebi i na zemi, Otče, ktorý si
Láskou a Životom,

urob, aby sa každá rodina na zemi
stala cez tvojho Syna Ježiša Krista, na-
rodeného z Panny, ozajstným príbytkom
života a lásky pre stále nové pokolenia;

urob, aby tvoja láska usmerňovala
mysle i činy manželov k dobru ich vlast-
ných rodín a všetkých rodín na svete;

urob, aby mladé pokolenie našlo v ro-
dinách silnú oporu pre svoje človečenstvo
a jeho rozvoj v pravde a láske;

urob, aby láska umocnená milosťou
sviatosti manželstva prejavovala sa silnej-
šie ako všetky slabosti a skúšky, ktorými
neraz prechádzajú naše rodiny;

urob konečne, prosíme ťa o to pro-
stredníctvom Svätej Rodiny z Nazaretu,
aby cirkev medzi všetkými národmi na
zemi mohla plodne spĺňať svoje poslanie
v rodinách i cez rodiny, ty, ktorý si
Život, Pravda a Láska v jednote Syna
i Ducha Svätého. Amen.

"Pamiatka ich nezanikne
a ich meno bude žiť
od pokolenia do pokolenia."
/Pochvala Cyrilovi a Metodovi/

C Y R I L O - M E T O D I Á D A

Úvod

1100 rokov, ktoré uplynuli od konca činnosti sv. Cyrila a Metoda ukázalo, že títo dvaja muži vytvorili také dielo, ktoré sa vymyká času, ktorého význam stáročia vôbec nenahľadali, naopak, ešte ho znásobili.

Aj keď v tomto jubilejnom roku vzniklo veľa prác, v ktorých sa hodnotí význam a prínos svätých bratov, nedá nám, aby sme im aj my nevzdali hold, aby sme im nezaspievali svoju skromnú Cyrilo-Methodiádu:

1. spev: Novozákonní Abrahámovia

Pán riekol Abramovi:
Vyjdi zo svojej krajiny,
zo svojho príbuzenstva
i z domu svojho otca
do krajiny, ktorú ti ukážem.
Vtedy Abram odišiel, ako mu prikázal Pán. /1M 12,1/

Na konci minulého tisícročia bola Byzancia najbohatšou a najkultúrnejšou krajinou Európy. Bratom Cyrilovi a Metodovi sa v nej mimoriadne dobre vodilo: Pochádzali z bohatého a veľmi váženého rodu. Ich otec bol vysokým vojenským úradníkom a vďaka svojmu postaveniu i obľúbenosti na dvore mohol svojim deťom zabezpečiť na tie časy najväčšiu možnú kariéru. Oba bratia ju aj veľmi skoro dosiahli: Konštantín sa stal /už ako osemnásťročný!/ vysokoškolským profesorom na dvornej cisárskej škole v Carigrade a Metod bol miestodržiteľom /archonom/ slovianskeho kniežatstva na rieke Strume, ktoré bolo byzantskou provinciou.

Ale oni sa zriekli všetkých svojich výhod, "stali sa presídlencami do krajiny cudzej", pretože "Zákon dostali od Boha nie pre svoje plemeno, ale pre ľud, ktorý nepoznal svoju pravicu ani ľavicu". Opustili slnečnú Byzanciu a odišli do "zasľúbenej zeme", ktorá na rozdiel od tej Abrahámovej neoplývala medom a vínom, lež bola studená, nehostinná a jej obyvatelia im - jemným a kultivovaným Grékom - pripadali ako divosi, barbari.

Avšak solúnski bratia opustili svoju vlasť nie len v geografickom zmysle slova. Opustili aj svoju vnútornú rodnú pôdu, svoju "osobnú" vlasť: svoju povahu, zvyky, všetko, čomu sa mienili venovať, čomu sa chceli zasvätiť. Najmä pre Metoda musela byť moravská misia a neskôr s ňou spojená arcibiskupská funkcia zvlášť ťažká. Metod túžil skôr po rozjímavom kláštornom živote /kvôli tomu sa vzdal správcovstva v kniežatstve a vstúpil do kláštora/ než po vzrušenom zhone, po náboženských a politických zápasoch.

A ešte v ďalšom /a podstatnejšom!/ sa podobali sv. bratia patriarchovi Abrahámovi. Podobali sa mu silou viery v Boha a tiež bezvýhradnou poslušnosťou, s ktorou vykonávali jeho vôľu:

Keď prišiel Konštantín do kláštora na vrchu Olymp, kam sa Metod predtým utiahol, a keď vyzval brata, aby s ním išiel hlásať

Božie slovo ku Kozárom, Metod riekol: "Ochotný som za kresťanskú vieru umrieť!" a "neodťahoval sa", ale šiel ku Kozárom. A o dva roky po návrate od Kozárov sa bratia za rovnakých okolností vydali na Veľkú Moravu. Boh im prideliť túto úlohu, a tak trpezlivo niesli "všetok zhon a starostlivosť" až do svojej smrti.

2. spev: Mojžišovia

"Keď dokončil na vrchu Sínaj svoj rozhovor s ním, dal Mojžišovi dve dosky svedectva, kamenné dosky popísané Božím prstom." /2M 31,18/

"Tam dal /Mojžiš/ ľudu ustanovenie a právne predpisy..." /2M 15,25/

"Vzal teľa, ktoré urobili, spálil a rozdrvil ho na prach..." /2M 32,20/

Sv. Cyril a Metod odovzdali Slovienom Boží i Ľudský zákon: Preložili Nový i Starý zákon /okrem kníh Makabejských/, zbierku cirkevných zákonov i občiansky zákonník /Zákon sudný ľuďom/, ktorý je najstarším zachovaným slovanským zákonníkom vôbec. Väčšinu zákonov a predpisov občianskeho zákonníka prevzali z gréckeho originálu, avšak doplnili ho prvkami západného práva, spracovaného podľa slovanskej tradície, prispôbili zákonník domácim pomerom. Týmto dali svojmu misijnému dielu na Veľkej Morave pevnú cirkevno-právnu štruktúru.

A podobne ako Mojžiš na púšti, aj oni rúcali modly pohan-ských bohov a polobohov /na Veľkej Morave bolo v tom čase ešte dosť zvyškov predchádzajúceho, pohanského náboženstva, veľa povier a nemravností/.

Nerúcali však len obetné oltáre Perúna, Moreny, Živeny, neprekonávali len poveru o podzemných veľkohlavých ľuďoch, rúcali aj všetky modly uliate z bludov, predsudkov, intolerancie, národnej pýchy, nevzdelanosti a zo všetkých ostatných zlých vlastností.

3. spev: Apoštoli

"Duch Svätý naplnil všetkých, takže začali hovoriť inými jazykmi, tak ako im Duch dával hovoriť." /Sk 2,4/

"Lebo ako prameň zaplavujúci celý svet, napájal Konštantín slovom Božím smädných, ako povedal sám Boh Ježiš Kristus: Kto verí vo mňa, z jeho útroby potečú prúdy živej vody, to jest, dary životvorného Ducha. Lebo ten v ňom vzkypel a vytryskol z jeho perí a ľúbežne rozveselil svet celý tým, že každému národu rozsieval slovo podľa jeho chápatosti. Bol mu totiž daný dar hovoriť jazykmi ako apoštolovi." /Pochvala Cyrilovi a Metodovi/

"Chválu ich bude zväčšovať cirkev, ktorej boli mocnými podporovateľmi a neochvejnými stĺpmi, postavenými na tvrdom kameni viery". /Pochvala Cyrilovi a Metodovi/

Prekladateľská činnosť Cyrila a Metoda a ich zavedenie staroslovienčiny do liturgie spôsobili, že sa začala spomínať najmä ich kultúrna činnosť a ich kristianizácia sa prestala pripisovať taký význam, ako si zaslúži. Kto si však prečíta Cyrilov Proglas, čo je básnický predspev evanjeliára /podľa Cyrilových slov len "rámom" pre vzácny obraz evanjelia/, isto nebude na pochybách, kvôli čomu predovšetkým prišli sv. bratia na Veľkú Moravu:

"Počujte teraz svojím rozumom,
 počujte všetci ľudia slovanskí,
 počujte slovo, lebo prišlo od Boha,
 slovo, ktoré kŕmi ľudské duše,
 slovo, ktoré vedie k poznaniu Boha.
 Ako bez svetla radosť mať nebude
 oko- hľadacie na všetko stvorenie Božie
 /veď bez krásy je, čo nie je vidieť/,
 tak i každá duša bez kníh...
 Nože, národy, ktoré nemáte rady nepriateľa
 a ste pevne odhodlané s ním zápoliť,
 otvorte dokorán dvere rozumu,
 keď ste prijali teraz zbraň tvrdú,
 ktorú ukuli knihy Pána
 po hlave diablovej šliapajúce."

Ak teda niekto tvrdí, že Cyril a Metod prišli len alebo predovšetkým kvôli pozdvihnutiu kultúry či kvôli zosilneniu politickej moci veľkomoravského panovníka, skresľuje skutočnosť. Príchod sv. bratov mal náboženský, misijný charakter. Najhlavnejšou úlohou Cyrila a Metoda bolo šírenie viery v Krista, rozprávanie o veciach Božích. Všetko ostatné úsilie vynakladali na to, aby čo najlepšie, čo najúspešnejšie splnili túto úlohu. Ich kultúrna činnosť - aj keď má epochálny význam - bola len prostriedkom, len dokonalým nástrojom na vykonávanie ich apoštolskej činnosti. Ak od nej oddelíme náboženstvo, zostane bez koreňa, zostane visieť vo vzduchu.

4. spev: Ekumenisti

"S plným vedomím a po zrelej úvahe, z plnosti apoštolskej moci týmto Listom prehlasujem a natrvalo ustanovujem svätého Cyrila a Metoda za nebeských spolupatrónov Európy u Boha, so všetkými poctami a liturgickými výsadami, ktoré prináležia hlavným miestnym Patrónom. Dané v Ríme u sv. Petra, spečatené Rybárskym prstenom dňa 31. XII. 1980, v treťom roku nášho pontifikátu. Ján Pavol II."

Toto je záver Apoštolského listu "Egregiae virtutis", ktorým Svätý Otec povýšil slovanských patrónov na patrónov celej Európy. Svoje rozhodnutie pápež takto odôvodňuje:

"Cyril a Metod vykonávali svoju misijnú činnosť tak s cirkvou carihradskou, ktorou boli vyslaní, ako aj s rímskym Stolcom Petrovým, ktorý ich potvrdil na znamenie jednoty cirkvi.

Ak pozorujeme Európu zemepisne i všeobecne, spojili sa na jej utvorenie dva druhy kresťanskej tradície. Z nich sa zrodili dve formy civilizácie, odlišnej síce, avšak navzájom sa doplňujúcej. A preto ak sv. Benedikt, ktorého autorita platila nielen v Európe predovšetkým západnej a strednej, ale šírila sa aj inde, bol akoby hlavou tej kultúry, ktorá prúdila z Ríma, potom svätí bratia zo Solúna ako prví rozšírili znalosť gréckej múdrosti a ukázali význam carihradskej cirkvi i východnej tradície...

Pretože sa dnes po toľkých storočiach cirkevného rozkolu medzi Rímom a Carihradom, od II. vatikánskeho koncilu už veľmi pokročilo na ceste k plnému spoločenstvu, zdá sa, že vyhlásenie sv. Cyrila a Metoda za spolupatrónov Európy so sv. Benediktom plne zodpovedá znameniam tejto doby."

Cyril a Metod teda z hlbokkej minulosti výrazne ovplyvňujú našu súčasnosť, napomáhajú jednému z najvýznamnejších cirkevných

snažení 20. storočia. A hoci nepoznali v 9. storočí pojem ekumenizmus v dnešnom slova zmysle /cirkev ešte nebola rozdelená na východnú a západnú/, boli už vtedy pravými ekumenistami. Už vtedy totiž existovali vážne rozpory medzi Rímom a Carihradom, už vtedy sa podieľali na vláde neznášanlivost' a presadzovanie regionálnych i osobných sebeckých záujmov - a sv. bratia ich svojimi pokrokovými názormi a svojou činnosťou pomáhali prekonávať.

Spomenieme napríklad ich, na tie časy neslýchanú, toleranciu, ktorou tiež predbehli stáročia. Súhlasili s Cyrilom Alexandrijským, ktorý hlásal, že "nie všetko, čo hovoria kacíri, treba opúšťať a zamietat', lebo mnohé vyznávajú rovnako, ako my vyznávame".

Ekumenické bolo aj ich demokratické domyslenie rovnosti národov:

"Keď bol /Konštantín/ v Benátkach, zišli sa proti nemu biskupi a kňazi a mnísi ako havrany na sokola a pozdvihli trojjazyčný blud a hovorili: Človeče, povedz nám, prečo si utvoril teraz Slovienom písmená a učíš ich, čo nikto iný predtým nevyňašiel... My poznáme len tri jazyky, ktorými sa patrí v knihách sláviť Boha: hebrejský, grécky a latinský.

Odpovedal im Filozof: Či neprichádza dážď od Boha na všetkých rovnako? Či slnko nesvieti tak isto na všetkých? Či nedýchame na vzduchu rovnako všetci? To sa nehanbíte len tri jazyky spomínať a nariadiť, aby ostatné národy boli slepé a hluché?"

A ekumenické v tom najširšom slova zmysle bolo celé dielo Cyrila a Metoda, pretože muselo vyvolať obdiv aj u neveriacich, museli ho uznať - a i dnes ho chtiac-nechtiac musia uznávať - aj tí najzarytejší nepriatelia cirkvi a Boha.

5. spev: Teológovia

"Agaréni, nazývaní Saracénmi, sa začali rúhať jednobožstvu svätej Trojice: Ako vy, kresťania, jedného Boha uznávate a potom ho rozdeľujete na troch a hovoríte, že je Otec, Syn i Duch? Ak to môžete vysvetliť jasne, tak pošlite mužov, čo by vedeli o tom hovoriť a nás preškriepili... Cisár zvolal synodu... a povedal: Či počuješ, Filozof? Ty si sluha svätej Trojice i učením, id' a škriep sa s nimi..."
/Život Konštantína-Cyrila/

A Konštantín išiel "s radosťou pre kresťanskú vieru, lebo čo je na svete sladšieho, ako za svätú Trojicu žiť a umrieť!" Veľmi rýchlo a šikovne vyvrátil tento blud a potom i blud obrazoborectva a už spomínaný blud trojjazyčnícva. Viedol bravúrne teologické dišputy s mohamedánmi, so židmi, s pohanmi; ich vlastnými slovami ich usvedčil z omylov a osvetlil im podstatu kresťanského učenia.

Spočiatku bojoval v teologických polemikách iba Cyril /Metod pomáhal modlitbou/; po Cyrilovej smrti však musel aj Metod prevziať bratove metódy a nimi brániť a očisťovať pravosť Kristovej náuky.

6. spev: Zakladatelia slovanskej vzdelanosti, pýcha európskej kultúry

"Múdrost' ich budú hlásať národy." /Pochvala Cyrilovi a Metodovi/

Ktovie, čo by bolo s našou slovanskou vzdelanosťou, keby neboli prišli Cyril a Metod na Veľkú Moravu. Pretože to, čo

urobili za krátky čas svojho pobytu u nás, sa nedá označiť iným slovom, iba: fenomenálne, alebo ešte výstižnejšie - zázrak:

Zo zaostalej provincie sa stala zo dňa na deň kultúrna krajina, ktorá sa mohla postaviť pobok Rímu a Byzancii. Kultúrnosťou predbehla aj Francúzsko, Anglicko, Španielsko, Holandsko... To nie je madsádzka, to je holá skutočnosť. Svedčia o tom presné historické fakty, svedčí o tom zachované dielo veľikánov vedy a umenia i organizátorskej práce - kultúrne dielo Cyrila a Metoda.

Základom tohto diela bolo vytvorenie slovanského spisovného jazyka a jeho zavedenie do liturgie. Tu bratia najpresvedčivejšie dokázali, že slúžiť Bohu sa dá najlepšie cez službu človeku. Pochopili, že milovať Boha môžu len tí, ktorí ho poznajú, ktorí mu začínajú rozumieť. A tak zasa predbehli dobu / o rovných 1100 rokov/ a začali používať živý, zrozumiteľný jazyk pri bohoslužbe, tak ako to robíme aj my dnes.

Utvorenie staroslovienčiny však nebolo len mechanické prenesenie slovanského nárečia z okolia Solúna do rečovo blízkeho veľkomoravského prostredia a jeho automatické povýšenie na spisovný jazyk - bol to dôsledný jazykovedný čin. Zo zlomkov, ktoré sa zachovali z pôvodnej staroslovienskej literatúry, môžeme vidieť, ako filologicky presne a citlivo narábali Cyril a Metod s jazykom, ktorý zaviedli. Ako vedeli spojiť jeho "živost" so svojou kultivovanosťou, ktorou kyprili pôvodnú ľudovú reč. A aj tu sa prejavila ich demokratickosť /pri všetkom rešpektovaní jazykových zákonov/: Nechali v spisovnom jazyku slová aj z veľkomoravského prostredia, ktoré sa tam už predtým používali /v základných modlitbách a v základných náboženských formulách/.

Predpokladom každého spisovného jazyka musí byť, prirodzene, písmo. Aj pri zostavovaní staroslovienského písma sa ukázala v plnej miere genialita jeho zostavovateľa - Cyrila. Jeho systém bol dokonale premyslený a vyhovoval aj najnáročnejším vtedajším i súčasným jazykovedným požiadavkám. Zakladal sa na princípe, že každá hláska potrebuje svoje zodpovedajúce písmeno. Veľké množstvo národov využíva dodnes výhody tohto Cyrilovho vynálezu/Rusi, Ukrajinci, Bielorusi, Bulhari, Srbi a Macedónci - priamo; Slováci, Česi a ostatné národy, ktoré používajú Husom zavedený diakritický systém - nepriamo/.

Uzákonenie spisovného jazyka by však nemalo zmysel, keby sa doňho neprekladali literárne diela z iných jazykov a keby v nom nevznikali diela pôvodné. A tu majú sv. bratia zasa svoje nehynúce zásluhy: Už sme spomínali, že Cyril spolu s Metodom preložili celé Písmo /okrem kníh Makabejských/, ďalej preložili omšové knihy, evanjeliár, žaltár, modlitby, kázne a tiež spomínané právnické knihy. Je to dosť práce pre celé generácie prekladateľov, a toto urobili ľudia, ktorí boli okrem prekladania zavalení ešte inou ťažkou prácou. A keby sme porovnali úroveň ich prekladov s niektorými dnešnými prekladmi náboženskej, a inej spisby, museli by sa mnohí dnešní prekladatelia červenieť.

Cyрил uverejnil svoje názory na preklad vo svojom Proglase. Môžeme ich stručne zhrnúť takto: Preklad má byť síce presný, ale nie otrocký, to znamená, že je adekvátnym umeleckým obrazom slovesnej /literárnej/ skutočnosti danej v origináli, a nie jej bezduchým, čisto mechanickým odtlačkom. /Cyrilovu prekladateľskú teóriu by si mali osvojiť všetci dnešní teoretici i praktici prekladania./

Tak ako môžu jazykovedci a prekladatelia považovať Cyrila a Metoda za svojich patrónov, môžu ich za nich považovať aj archeológovia:

Za svojho misijného pobytu u Kozárov na Kryme objavili hrob pápeža a mučeníka sv. Klimenta I. /zemrel okolo roku 100/, urobili terénny výskum, vyzdvihli ostatky a preniesli ich do Carihradu a neskôr ich odovzdali pápežovi Hadriánovi II. v Ríme.

Cyril napísal o tom riadnu nálezovú správu, aj oslavnú reč a hymnus na česť sv. Klimenta. To svedčí o tom, že mal nielen veľkého vedeckého a prekladateľského ducha, ale i ducha básnického a rečníckeho. Ostatne, o jeho vynikajúcich básnických kvalitách svedčí aj jeho Proglas, z ktorého úryvok sme už uviedli, a o jeho rečníckych kvalitách hovoria všetky jeho "škriepky" s inovercami a bludármi, ktorých zakaždým premohol svojimi slovami.

Spisovateľský talent musel mať aj Metod. Jemu, alebo aspoň jeho ideovému a umeleckému vedeniu, sa pripisuje najrozsiahlejšie a najvýznamnejšie literárno-historické dielo veľkomoravskej kultúry - Život Konštantína - Cyrila. Z tohto diela sa najviac dozvedáme o tom, aký bol Cyril, aj aké boli pomery na Veľkej Morave.

Obaja bratia museli na Morave aj organizovať náboženský a kultúrny život. Tu padla ťažšia časť práce na Metoda, ale zhostil sa jej zasa vynikajúco. Aj na tomto poli dokázal, ako sa dá priblížiť ľudská múdrosť k Božej múdrosti.

7. spev: Učitelia národov

"Keď prišiel na Moravu, s veľkou úctou prijal ho Rastislav a keď zhromaždil učeníkov, oddal mu ich na učenie. A onedlho preložil celý cirkevný poriadok, naučil ich ranajšej službe Božej, hodinkám, večierni, povečernici i tajnej službe /omši/ a tam nechal učiť aj iné náuky, gramatiku i muziku. I otvorili sa, podľa slov prorokových, uši hluchých a počuli slová Písna a jazyk jachtavých jasným sa stal. Boh sa však tomu radoval a diabol zahanbil." /Život Konštantína - Cyrila/

Aj Metod učil na tomto veľkomoravskom učilišti. Pod jeho vedením dosiahlo najväčší rozkvet. A keď išli bratia do Ríma vysvätiť svojich učeníkov, zastavili sa cestou u panónskeho kniežata Kocela, ktorý im dal päťdesiatich žiakov, aby ich tiež vyučili. A asi si Kocel i Rastislav veľmi cenili ich učiteľskú prácu, lebo im za to ponúkali zlato aj striebro. Ale bratia nevzali zlato ani od Rastislava, ani od Kocela, len si vypýtali od oboch deväťsto zajatcov a prepustili ich na slobodu.

Celá misijná práca Cyrila a Metoda by bola zamrzla na jednom bode, keby si neboli bývali vychovali svojich nasledovníkov, keby po nich nemal viacero kto hlásať Božie slovo a keby sa s ním nerozdelili o svoju múdrosť a skúsenosti. Metod len s najväčším vypätím síl dokázal udržať slovanské učilište, na ktorom študovali také kapacity, ako Gorazd, Naum, Kliment, Sáva... Po Metodovej smrti sa stal vedúcim učilišta sv. Gorazd, ale čoskoro dal kráľ Svätopluk školu zavrieť a jej žiakov rozohnali na všetky strany sveta. To bola síce na jednej strane tragédia, no na druhej strane rozohnanie Metodových učeníkov prinieslo aj požehnanie - rozniesli slovanskú kultúru do mnohých častí Európy, založili podobné učilištia v Čechách, v Bulharsku, v Juhoslávii... zachovali sa i nám veľkomoravské kultúrne dedičstvo.

8. spev: Bratia

"Hľa, brat, boli sme oba záprahom, čo ťahal jednu brázdú..."
/Život Metoda/

Boli ozajstným dvojzáprahom, každý na svojej strane ťahal ten istý pluh, každý svojím vlastným spôsobom oral tú istú Božiu roľu. Bez Cyrila nemožno hovoriť o Metodovi, bez Metoda sa nedá hovoriť o Cyrilovi. Boli rovnakí, a pritom každý úplne iný.

Metod bol najstarší zo siedmich súrodencov, mal pekný, chlapecký výzor, kým Cyril bol najmladší a telesne slabší, chorľavý. To však Cyrilovi nebránilo, aby nehorel ako fakľa, aby svojím ohnom nezapaľoval všetkých naokolo. A prvého zapálil najstaršieho brata Metoda. Metod cítil, že Cyril je vodcovskou osobnosťou, a hoci bol o toľko rokov starší od neho, "svojmu mladšiemu bratovi slúžil ako sluha a podriaďoval sa mu". Hádám ani nemôže byť príklad väčšej súrodeneckej odovzdanosti, ako je tento. /Je to príklad pre nás všetkých, ktorí nechceme rešpektovať a nenechávame viesť tých lepších a schopnejších len preto, že sú od nás mladší, že sú to ženy, že sú spoločensky nižšie zaradení, že nemajú príslušnú legitimitáciu atď./

To však neznamená, že by bol Cyril svoje vedúce postavenie zneužíval. Dobre vedel, aké skvelé schopnosti má jeho starší brat, bez nich by sa nebol býval zaobišiel. /Metod mal vysoké právnické vzdelanie, bol oveľa praktickejší, mal lepšie organizačné schopnosti./ A tak chodili spolu do každého boja. Cyril vybojoval územie a Metod pracoval v ťyle. A ťažko aj povedať, ktorý urobil viac a ktorý menej, ťažko rozdeliť ich dielo na časť Metodovu a časť Cyrilovu. Výborne si rozumeli, výborne sa dopĺňali. Len "láskou a vierou sa navzájom predhánali", to bolo jediné kolbište, kde spolu súperili. A ani tu nebolo víťaza a porazeného, obaja boli prví:

O Cyrilovej príchylnosti k bratovi niet pochyb. /"Potom odišiel na Olymp k Metodovi, bratovi svojmu..."/ Preto ho volal so sebou na všetky misijné cesty, lebo sa s ním cítil bezpečnejší, lebo mu Metod nahrádzal svojím spôsobom rodičov.

A Metod splácal bratovi rovnakým dielom. Najvýraznejšie sa to ukázalo po predčasnej Cyrilovej smrti:

"Metod však, stratiac spoločníka v práci i na cestu, pravého brata vo všetkom, i podľa tela i v Pánu, v srdci prepadol zármutku, pociťujúc tento ľudský stav, a bol v zajatí návyku k bratovi."

Preto ho iste v tomto čase prepadla myšlienka vrátiť sa na Olymp, do svojho milého kláštora. Ale musel prekonať toto vábenie, lebo si spomenul na Cyrilove slová:

"Ja na oramici padám, deň svoj som skončil. Ale ty miluješ veľmi Horu /kláštor na Olympe/, no jednako neopúšťaš pre Horu svoje učiteľstvo, lebo čím môžeš byť skorej spasený?" /Život Metoda./

A tak Metod objíma bratov hrob a vydáva sa na cestu na Moravu, pretože dúfa, že má v Cyrilovi i naďalej "pomocníka v učiteľskej práci", lebo "čím viac sa /Cyril/ v odlúčení od tela približuje k Bohu, tým úspešnejším sa stáva jeho orodovanie... Keď prišiel na Moravu, bol pravým biskupom, prejavujúc v sebe také vlastnosti, aké Pavol vykreslil v obraze biskupa, a prevyšujúc všetkých v učiteľskej práci." /Zo života Klimenta Velického/

9. spev: Ľudia

"A keď došiel ta a chceli zasadiť obedovať u kagana, opý-
tali sa ho a hovorili: Aké je tvoje postavenie, aby sme ťa
posadili podľa tvojej hodnosti? On povedal: Deda som mal
veľkého a veľmi slávneho, ktorý blízko cisára stával, ale
danú mu slávu samovoľne odvrhol, preto ho vyhnali, a keď
prišiel do cudzej zeme, schudobnel a tu ma zrodil. Ja hľadám
toto dedovo dôstojenstvo, ale nestihol som ho dosiahnuť,
lebo som Adamov vnuk. Oni odpovedali: Dôstojne a pravdivo
hovoríš, hosť. Odvtedy začali mu preukazovať väčšiu úctu."
/Život Konštantína-Cyrila/

Vydávať sa za Adamovho vnuka znamená nepriznávať si nijakú
inú ľudskú hodnotu len hodnotu človeka hriešneho, a preto vyhna-
ného z raja, len človeka slabého a malého. A toto povedal o sebe
človek takých kvalít, ako bol sv. Cyril!

Obaja bratia sa vyznačovali neuveriteľnou skromnosťou, hlbou
pokorou, štedrosťou, dobrotou, chudobou. Hovorili sme o ich
veľkej múdrosti, o ich milosrdenstve pri vykupovaní zajatcov,
o ich zbožnosti, zápale vo veciach viery a tak ďalej. Hádám ani
nie je dobrej vlastnosti, ktorú by neboli vlastnili, ktorou by
v zvrchovanej miere neboli oplývali.

Avšak i mnohí iní svätí sa vyznačujú dobrými vlastnosťami
/veď preto ich vyhlásili za svätých/, a predsa nás niektorých
nevedia strhnúť, nevedia nás presvedčiť, pôsobia škrobene, str-
nulo. Čím je to, že sv. Cyril a Metod aj po 1100 rokoch na nás
pôsobia tak životne?

Možno je to preto, že pri všetkej svojej dokonalosti nepre-
stávajú pred nami vystupovať ako ľudia - s ľudskými citmi a po-
citmi, v celej škále farieb, vo všetkých odtienkoch a nuansách:

Mlčanlivý, pokorný a akoby bojazlivý Metod, ktorý poslúcha
svojho mladšieho brata, sa nebojí pánov tejto zeme a vyzýva i vo
svojej kázni vladárov k spravodlivosti a k pokore. A hovorí aj
priamo do duše Rastislavovi, Kocel'ovi, Borisovi, nebojí sa ani
Svätopluka, "človeka drsného, nepoznajúceho dobro". Za to si od
neho vyslúži nielen neprajnosť, ale i otvorené nepriateľstvo. A
muselo to byť veľké nepriateľstvo, keď po Metodovej smrti neznie-
sol na Veľkej Morave ani jeho žiakov a priateľov!

A podobne aj Cyril:

"Keď prišiel do Carihradu, oddali ho učiteľom, aby sa učil.
A za tri mesiace naučil sa gramatiku, potom sa pustil do ďalších
nauk. I naučil sa Homéra aj geometriu a u Leva a Fotia dialekti-
ku a všetky filozofické nauky, okrem toho ešte rétoriku a aritme-
tiku, astronómiu a muziku a všetky ostatné grécke umenia...
Viac však ako učenosť prejavoval tiché správanie a zhováral sa
len s tými, s ktorými to bolo osožnejšie, a vyhýbal sa tým, čo
sa odklonili na krivé cesty. Jedine o to sa usiloval a to činil,
čím by zamenil pozemské veci za nebeské, aby vyletel z tohto
tela a žil s Bohom."

No a keď cisársky nádvorník toto všetko videl, nemohol nič
iné urobiť, iba si ho obľúbiť. Dával mu i veľa zlata, ale Cyril
ho neprijal. Potom mu ponúkol svoju krstnú dcéru za ženu. Bola
krásna a bohatá, "z rodu dobrého a veľkého". Ani to nebolo všet-
ko: Od cisára mal Cyril hneď dostať "veľkú hodnotu i kniežatstvo",
dokonca i to najviacej, čo mohol v tej dobe okrem cisárskej koru-
ny čakať, funkciu stratéga /stratég bol predstaviteľom celej pro-
vincie/.

A čo urobil Cyril? - Pekne sa poďakoval, vraj pre neho nie je nič väčšie nad učenie. Tak sa išiel nádorník poradiť s cisárovnou. Dohodli sa, že ho urobia bibliotekárom u patriarchu pri chráme Svätej Sofie. No a čo urobil Cyril? Chvíľku tam pobudol a potom jednoducho utiekol a skryl sa v kláštore.

"Hľadali ho šesť mesiacov a ledva ho našli. Keď ho nemohli prinútiť na tú službu, uprosili ho, aby prijal učiteľskú stolicu a učil filozofiu tuzemcov i cudzincov so všetkými právami a zaplatením. A to prijal." /Život Konštantína - Cyrila/.

Pri všetkej svojej genialite bol vtedy Cyril predsa len osemnásťročným mladíkom, ktorý nevedel hneď riešiť všetky životné situácie.

10. spev: Svätí

"Že Metod ešte žije, bezpečne vieme od Pána hovoriace^{ho} jednak, že kto v neho verí, aj keby zomrel, bude žiť, a jednak učiaceho, že Boh sa nazýva Abrahámov, Izákov a Jakubov ako Boh živých, a nie mŕtvych. V čomže sa teda mylíme, keď v Bohu máme živého učiteľa, ktorý s nami sa rozpráva a posilňuje nás?" /Zo života Klimenta Velického/

"Preto veru, aké chvály vzdám vám obidvom, ktorí ste toľko pracovali pre Krista vo východných i západných a severných krajoch? Nehľadali ste veci časné a pominuteľné, ale veci večné a nekonečné. Vzali ste kríž Pána mužne na plece a tým ste zam hriechom spustnutú vyčistili i rozorali a osiali duchovným semenom a cirkvi ste priniesli čisté obilie... Boli ste naozaj veľkými stĺpmi cirkvi Kristovej, nebeskými ľuďmi a pozemskými anjelmi a osvojili ste si v tele život netelesný... Mnohoploďný je klas, ktorým ste nakrmili hladujúce národy, a smädnych ste napojili živným nápojom, všetkým ste hojne poskytovali neubúdajúcu potravu. Celý okršlek zemský ste prešli svojimi stupajmi, všetok svet ste osvietili." /Pochvala Cyrilovi a Metodovi/

Ťažko napísať krajšie oslavné slová na svätých. A z týchto cítiť aj úplné stotožnenie sa s ich obsahom. /Písal ich Metodov žiak./

Je dobrý pocit mať istotu, že máme takých skvelých ochrancov v nebi - a živých! Je dobré, že sa môžeme s nimi kedykoľvek rozprávať, že ich môžeme poprosiť o radu a pomoc. Robme to teda často, urobme to hneď:

Svätí bratia Cyril a Metod, ste isto teraz s nami, prosíme vás:

- Pomáhajte v nás utvrdzovať vieru všetkými pre nás dostupnými prostriedkami, najmä napodobňovaním vášho osobného príkladu.

- Veďte nás k poslušnosti Pána, k prijímaniu jeho vôle, a nie k presadzovaniu vlastných sebeckých pohnútok.

- Vyveďte nás "z teplej krajiny" pohodlia, pretvárkavých vášní a zaveďte nás do zeme pravdy, čistoty a usilovnej práce.

- Dbajte, aby sme zachovávali Boží zákon, aby sme si nerobili zlaté teľa z prepychových príbytkov, chát, áut, z luxusného obliekania, zahraničných dovolení, z vedúceho postavenia, z vysokoškolského vzdelania atď.

- Usmerňujte nás, aby sme častejšie čítali slovo Božie a aby sme ho aj žili a šírili vo svojich rodinách a na pracovisku - slovom aj príkladom.

- Pomáhajte nám, aby sme si vážili pravú múdrosť, aby sme sa usilovali čo najviac poznať Boha a dielo, ktoré vytvoril.

- Usmerňujte nás, aby sme uznávali a nechali viesť lepších, múdrejších a schopnejších.

- Prihovárajte sa za nás, aby sme si vážili svoju národnú kultúru, aby sme ju zveľeďovali a rozmnožovali.

- Pomáhajte nám prekonávať naše národné slabosti a nedostatky, najmä závisť, ľahostajnosť, povrchnosť, nezodpovednosť a nedostatok iniciatívy.

- Upevňujte našu hrdosť na dedičstvo, ktoré ste nám vy a vaši nasledovatelia zanechali.

- Prosíme vás o to, aby si Slováci a Česi aj ostatné slovanské národy uvedomovali svoj spoločný koreň, ktorý je v cyrilometodskej tradícii, a aby skrze ňu upevňovali jednotu viery a bratstvo.

- Proste za našich učiteľov, aby si uvedomovali, aké hodnoty sú zverené do ich rúk, a aby viedli deti a mládež nielen k získavaniu vedomostí, ale i k obrane pravdy, k potieraniu pokrytectva a zbabelosti.

- Posilňujte nás, aby sa vaša bratská láska stala príkladom našich manželských, rodičovských, súrodeneckých a partnerských vzťahov.

- Dbajte, aby sme sa neodcudzili svojmu ľudskému poslaniu, aby sa nám podarilo každú užitočnú ľudskú činnosť a snaženie povýšiť na Božiu vec.

- Pomôžte nám, aby sme sa svojím úsilím o kresťanský život nevzdialili od ostatných, aby nám ľudia neprestali rozumieť.

Svätý Cyril a Metod, spolupatróni Európy, držte ruky nad vám zvereným svetadielom; nech sa stane ohniskom pokoja a mieru, nech v ňom nerastie náboženská ľahostajnosť, ale zápal pre vieru a Kristovu lásku.

NECHAJTE MALIČKÝCH PRÍST KU MNE

Pred Pánom Bohom sme zodpovední za výchovu našich detí, a to aj za ich výchovu vo viere. V prvom rade máme vychovávať dobrým príkladom. Ten je nenahraditeľný. Sme však povinní sa postarať aj o ich primerané náboženské vzdelanie. Táto povinnosť je o to naliehavejšia, pretože je u nás celá školská výchova zameraná ateisticky. A predsa je tu jedna výnimka. Naš právny poriadok /o príslušných smerniciach píšeme na inom mieste/ nám umožňuje prihlásiť deti v 2. až 7. ročníku na vyučovanie náboženstva v škole. Prv, ako by sme sa rozhodli túto možnosť nevyužiť, mali by sme si čestne odpovedať na dve otázky:

1. Hodiny náboženstva poskytujú deťom sústavné poučenie o náboženských pravdách a pocit spoločenstva s inými veriacimi deťmi. Máme iný spôsob, ktorým by sme toto dali svojmu dieťaťu?

2. Každé dieťa, čo nie je prihlásené na náboženstvo, znamená ústup pred ateizačným tlakom, ktorý dolieha na naše rodiny. Aké následky bude mať náš ústup pre iné deti, ktorým rodičia nevedia dať v náboženskej výchove azda ani toľko, čo my?

Pravda, ísť za Pánom Ježišom sa nedá bez ťažkostí. Povedal to on sár, Preto s tým musíme počítať a musíme pripraviť na to aj svoje deti.

Mladá veriaca učiteľka z Novej Dubnice, pani Jana Mičianová, sa po svojom nedávnom obrátení priamo v prostredí ateistickej školy pustila po úzkej evanjeliovej ceste spolu so synmi a manželom Vojtechom i za cenu straty svojho zamestnania. Poskytla o tejto problematike rozhovor, z ktorého sme vybrali:

"Zmenšovanie počtu žiakov navštevujúcich náboženskú výchovu patrí k vytýčeným úlohám školy. Učitelia majú priamo v pláne, koľkých žiakov majú prehovoriť, aby na náboženstvo nechodili.

Ich postup je veľmi rafinovaný. Usilujú sa deti pritiahnuť na zaujímavé pionierskej akcie. V ten deň, keď majú náboženstvo, im dávajú poobedňajšie zamestnanie, aby sa unavili. Deti nemajú čas, aby sa pripravili na vyučovanie druhého dňa a učiteľky ich práve vtedy naschvál vyvolávajú, aby im mohli dať zlú známku. Segregácia detí v škole sa môže teda robiť veľmi ľahko a skryto. Učiteľ je v triede pánom; ak si vezme žiaka "na mušku", dokáže mu nebadane zhoršovať známky o stupeň i o dva, a tým dieťa znechutí. V škole, kde som učila, vyhrešil raz riaditeľ triednu učiteľku týmito slovami: "Ako to? Žiak je v siedmej triede - a je vyznamenaný! Taký má byť vzorom a príkladom, ktorý chodí na náboženstvo a do kostola? Čo ste doteraz robili? Do konca roku sa to musí zmeniť!"

Predstavme si situáciu takéhoto dieťaťa v škole. A doma, pretože si rodičia neuvedomia, o čo vlastne ide /myslia si, že ich dieťa sa naschvál neučí, že je lajdákom a lenivcom/, ho ešte i trescú. Takto sa môže vo veriacej rodine vytvoriť situácia, že dieťa na základe takto pocítovanej nespravodlivosti odpadne od viery. Veriaci rodičia musia dieťa za každých okolností podržať. Jediné vtedy môže dieťa situáciu v škole psychicky prežiť a jedine vtedy ho diskriminácia nezlomí. Rodina musí byť pevná. Je nesmierne dôležité, aby sme sa proti diskriminácii verejne bránili a nahlas o nej hovorili. Rodičia, ktorí sú vo svojej viere a obrane pevní, by mali podržať rodičov, ktorí sú váhavi.

Niektorí rodičia sľúbia triednemu učiteľovi, že dieťa z náboženstva odhlásia, keď absolvuje prvé sväté prijímanie. Týmto spôsobom chcú dieťa ušetriť od postihov, napríklad od neprijatia na vyšší stupeň školy. Sama som si overila, že deti, ktoré sa z náboženstva odhlásia, sú ihneď protežované, dostanú funkcie v pionierskej organizácii, rapídne sa im "zlepší" vysvedčenie oproti obdobiu, keď ešte na náboženstvo chodili a podobne. Zaujímavé je však, že skoro všetky deti, ktoré sa z náboženstva odhlásili a tým prišli zadarmo k dobrému vysvedčeniu, sa aj napriek tomu na ďalšie štúdium nedostali, alebo mravne upadli, takže im tie "výhody", ktoré získali, vôbec nepomohli, skôr naopak."

Potiaľto z odpovedí Jany Mičianovej. V závere rozhovoru adresuje rodinám ešte tieto povzbudivé slová:

"Denne sa stretávam s problémami, ktoré vyplývajú z rozporov medzi cieľmi výchovy v škole a tými, ktoré máme v rodine. Keby som sa mala spoliehať len na vlastné sily, musela by som si zúfať. Ale ja vo výchove svojich detí pocítujem Božiu pomoc. Moje deti pochopili, že nechcem byť pokrytec a farizej. A tak sa ani ony nehanbili priznať, že sú veriace. Mladší syn Peter, ktorý má teraz deväť rokov, mi povedal, že keď mu položili túto otázku, tak si spomenul na mňa. "Ani ty si sa nehanbila priznať ani prezidentovi, ani riaditeľovi, ani ostatným, že si veriaca. Tak aj ja som sa priznal pred celou triedou k Pánu Ježišovi, že v neho verím."

Veriaca rodina je dnes mimoriadne dôležitá bunka cirkvi. Nepriateľ sa ju neustále snaží rozbíjať. Preto je najdôležitejšia duchovná jednota, aplikácia viery vo vnútornom aj vonkajšom živote, rovnomerný duchovný rast partnerov, spoločné duchovné vedenie, spoločná modlitba rodiny, aby si vyprosila požehnanie od nebeského Otca. Z povzbudivých skúseností môžem povedať: Prihláste svoje deti na náboženstvo v škole! Je pravda, že nebudete bez ťažkostí zvonku, ale pocítite vnútorný pokoj, Božiu ochranu a lásku. Nehľadajte pokojný, malomeštiacky, "solídny" život. Nežite pre seba, ale pre Boha a plňte jeho vôľu. Ne-skrývajte sa s vierou a nerobte kompromisy so svetom. Tie neo-sožia vám, ale nepriateľom Pána Ježiša. Títo potom ľahko roz-hlodajú vás i vašu vieru. Učte deti pravde a nekompromisnému, charakternému postoj. Buďte celí, úplní, nie polovičatí alebo stotinoví veriaci! Vy buďte príkladom pre svoje deti a ony nech svietia ďalším. Buďte soľou v rodinách i na pracoviskách. Ne-bojte sa ťažkostí a nepríjemností. Po búrke vždy zasvieti slnko. Nesúťažte s ateistami. Mamy, zostaňte pri deťoch 5 aj 8 rokov. Uskromnite sa, majte radšej jednu sukňu, akoby ste si mali dať zobrať dieťa už z kolísky. Ženy, buďte samy sebou. Nedajte si vnútiť model dnešnej vycifrovanej a bezduchej manželky. Berte si príklad od Márie. Do vašich rodín neprinesie šťastie materiálne bohatstvo, ale vás obohatí bohatstvo ducha.

SMERNICE O VYUČOVANÍ NÁBOŽENSTVA

Blíži sa termín podávania prihlášok na vyučovanie nábo-ženstva. Pre vyučovanie náboženstva v školách platia smernice Ministerstva školstva SSR a Ministerstva kultúry SSR číslo MK 1279/1970 - O.P. zo dňa 28. apríla 1970 uverejnené v Zves-tiach Ministerstva školstva a Ministerstva kultúry Slovenskej socialistickej republiky, ročník 1970, zošit 10-11 z 20. mája 1970. Považujeme za vhodné oboznámiť vás s ich obsahom.

Článok 1 znie:

/1/ Vyučovanie náboženstva môžu organizovať všetky štátom povolené /uznané/ cirkvi a náboženské spoločnosti pre žiakov 2. - 7. ročníka základných škôl.

/2/ Prihlášky na vyučovanie náboženstva spravidla podpísa-né obidvoma rodičmi prijímajú od 15. do 25. júna triedni učite-lia; do 2. ročníka riaditelia škôl.

Článok 2 určuje, kto smie vyučovať náboženstvo. Sú to du-chovní so štátnym súhlasom a v prípade veľkého počtu žiakov môžu so súhlasom ONV učiť náboženstvo aj iné osoby, ktoré spĺňa-jú stanovené podmienky. Článok 3 hovorí, že duchovní vyučujú bezplatne, iné osoby môžu dostať z prostriedkov cirkvi najviac 10 Kčs za hodinu.

Článok 4 uvádzame doslova:

/1/ Cirkvi a náboženské spoločnosti vyučujú náboženstvo na školách. Odbor kultúry ONV po dohode s odborom školstva môže výnimočne povoliť vyučovať náboženstvo aj v iných zodpovedajú-cích priestoroch.

/2/ Povinnosťou osôb vyučujúcich náboženstvo je dodržiavať školský poriadok a plniť podmienky stanovené riaditeľom školy. Miestnosti sa požičiavajú bezplatne. Tam, kde v súvislosti

s vyučovaním náboženstva vzniknú škody na inventári, príslušný farský úrad je povinný ich uhradiť.

/3/ V školských budovách sa náboženstvo vyučuje spravidla len v dňoch pravidelného vyučovania /pondelok - piatok/, a to po skončení denného vyučovania, aby sa nenarúšal jeho normálny priebeh. Vyučovanie náboženstva vo voľných sobotách sa povoľuje len v nevyhnutných prípadoch.

/4/ Na vyučovaní náboženstva sa zúčastňujú len žiaci tej istej školy.

Článok 5, ods. /1/ určuje počet oddelení a počet vyučovacích hodín podľa počtu žiakov prihlásených na náboženstvo. Tento odsek bol však zmenený smernicami Ministerstva kultúry SSR z 15. augusta 1973 č. MK 4612/73-OP, ktorých znenie nebolo uverejnené. Ostatné odseky čl. 5 určujú termínované úlohy riaditeľov škôl, farských úradov a odborov kultúry ONV pred začatím vyučovania náboženstva.

Článok 6 zrušuje predošlé smernice z 30. októbra 1963 aj ich výklad z 28. novembra 1963 a stanovuje účinnosť nových smerníc dňom 1. júna 1970.

Jevgenij Jevtušenko

Hovoriam mi často, že som smelý.

Nezmysel! Smelý nikdy nebol som.

Len sa mi zdá, že je nedôstojné veľmi stať sa - tak ako iní - zbabelcom.

Piliermi štátu nikdy som neknísal.

Smial som sa iba nad všetkým hlúpym a skyslým.

Písal som články. Udania nikdy som nepísal.

A snažil som sa vravieť, čo si myslím.

Hej, pomáhal som mladým talentom,

bil som podvodníkov, ktorí chceli byť spisovateľmi,

Ale iba ľudskú povinnosť vidím v tom,

prečo ma za to nazývať smelým?

Hej, spomenú si raz v stude horkom

potomci naši, keď skončia s podlosťou,

na ten čas podivný, v ktorom konanie čestné volali smelosťou.

VOĽNÝ ČAS A DOVOLENKA

Sme sama práca

Keď sa stretneme s cudzími ľuďmi, najľahšie je pýtať sa ich na prácu. Kde robia, čo robia a ako robia. Je to téma, ktorá by mala, nevedno prečo, každého zaujímať a tešiť. Vzniklo niečo ako hrdosť človeka na základe jeho pracovných výsledkov, jeho pracovnej morálky. Byty a domy máme vyzdobené zarámovanými uznaniami, vyznamenaniami, diplomami, nové už nemáme kam zavesiť. Pracujeme vo dne, pracujeme v noci. Pracujeme v týždni, pracujeme aj v nedeľu. Máme prácu. Všetci máme prácu, veď máme na nu právo. Preto sa z "pracovných dôvodov" nemôžeme zúčastniť svetlejších stránok - hostiny života. Všetci sme v behu ako kone v manéži, ako žongléri máme roztočené taniere a musíme ich stále strážiť a udržiavať v pohybe, inak je po cirkusovom predstavení.

Mladý lekár spomína na verejnej schôdzi: "Ako študent som sa hneval na otca, ktorý stále len robil a robil, nikdy nemal čas. Keď sme sa raz kvôli tomu pohádali, priam som ho šokoval otázkou: "Otec, povedz mi, zažil si ty za posledných desať rokov niečo, na čo si rád spomínaš a čo ťa potešilo?" Otec ostal s otvorenými ústami. Ja po dvadsiatich rokoch som presne taký istý. Po kom to asi mám?

Voľný čas sa stáva problémom

Jedna čitateľka píše: "Môže sa zdať, že tento problém je nadnesený, ale z vlastných skúseností a poznatkov z iných rodín viem, že spôsob oddychu a trávenia dovolenky vyvoláva často medzi manželmi rozpor. Svedčí to o nedostatku lásky? Ale čo je manželská láska? Je to trvalý, nemenný stav? Láska sa predsa rozvíja, alebo sa i stráca, mení svoju formu. Na jej strate alebo raste sa môže podieľať aj prežívanie voľných chvíľ. Každý z partnerov má právo obohacovať sa telesne aj duševne. Je však otázne, do akej miery ho môže uplatniť vzhľadom na svoju rodinu. Čitateľka potom uvádza dva rôzne názory na nadhodený problém - svoj a manželov:

O n a : Rodina by mala každú voľnú chvíľu tráviť spolu. Deti viac ocenia rodičovú prítomnosť ako jeho víťazstvá, zásluhy a úspechy, ktoré dosiahol v ich neprítomnosti. Rodič, ktorý pochopil svoju úlohu v rodine, dokáže sa telesne aj duchovne obohacovať spolu s deťmi. Majú otec alebo matka právo alebo nárok relaxovať v samote, alebo v kolektíve mimo rodiny, keď na nich túžobne čakajú ich deti? Neplatí pre rodičov viac ako pre iných: "Aby sme pracovali, a netúžili po odpočinku"?

O n : Ani jeden z partnerov si nedokáže úplne oddýchnuť s deťmi. Telesne pracujúci človek si môže kvalitne oddýchnuť pri nejakej duševnej činnosti, ktorú nerušia deti. Pre duševne pracujúceho človeka je potrebné telesné vypätie, napr. šport, ktoré dodáva nové sily. Deti by mali pochopiť, že si rodičia musia aj oddýchnuť a môžu sa zúčastniť podujatí, na ktoré ony ešte nedorástli. Oddýchnutých rodičov, ktorí vytvárajú príjemné prostredie, si deti viac vážia, ako rodičov, ktorí sú ustavične s nimi, ale unavení, nevrlí a nespokojní. Deti dokážu tolerovať otcovu alebo matkinu neprítomnosť doma, keď zistia, že po návrate sú k nim láskavejší a majú o ne záujem.

Tol'koto dva názory na oddych v rodine.

Kde je pravda?

Od zodpovednosti za výchovu detí a harmonický rozvoj celej rodiny ani jedného rodiča nik neoslobodí. Každý z nich musí "vydať počet" z prínosu k rozvoju rodinných vzťahov pred Bohom aj pred spoločnosťou. Formy sú rôzne. No v každom prípade musia dvíhať celú rodinu, nielen niektorého jej člena, aj cez dovolenku, aj pri zábave.

Čas pre seba

Biblický poukaz na prázdniny a dovolenku je v evanjeliu sv. Marka 6,30-34, kde Pán posielal unavených učeníkov na chvíľu do samoty, aby si tam odpočinuli. Bolo tam totiž príliš veľa ľudí, ktorí prichádzali a odchádzali. V súčasnom svete je veľkým luxusom nájsť si dajakú samotu, kde by si unavený človek mohol odpočinúť. Zostáva nám chápať odpočinok ako zmenu práce. Ťažko totiž nájsť rovnaký spôsob odpočinku pre človeka pracujúceho manuálne a pre intelektuála, pre človeka žijúceho osamote a pre stĺp rodiny, pre človeka pracujúceho uprostred ľudí, a pre človeka, ktorý pracuje len v úzkom spoločenstve. A v každom prípade nás ohrozuje únava, vyčerpanie, nervozita a choroby. Všetci žijeme na pokraji svojich síl. A ak to nezbadáme, sme v nebezpečenstve, že urobíme veľa chybných činov a slov. Naše nervy sú ako struny na hudobnom nástroji. Jeden ich má pevnejšie, iný slabšie. Ale každý potrebuje chvíľu uvoľnenia, aby sme po odpočinku pri novom dotyku so svetom, alebo so samotným Duchom opäť vydali čistý tón. Aby sme sa zase stali autentickým, harmonickým človekom, ktorý je vyrovnaný sám so sebou, so svojím telom, údelom, ľuďmi, s minulosťou i s budúcnosťou. Tu niekde je priestor pre život, ktorý by sme pri všetkej svojej skromnosti mohli prežívať ako radostný a plný.

Ako to uskutočniť?

Žijeme uprostred mnohých protikladov. Muž-žena, rodičia-deti, svet bez Boha a my /ešte s Bohom?/, svetské a duchovné. Riešenie je často zložité, ale dá sa zvládnuť, ako sme sa postupne naučili zvládnuť tvrdú zimu a horúce leto. Deti majú veľa času. Vymýšľajú, špekulujú, nudia sa. Musíme sa učiť pracovať s ich časom. V minulosti veľa energie a času zoberala nutná účasť detí na hospodárskom živote rodiny. To bol dozor, aj preventívna výchova. Tento model je v našich pomeroch neuskutočniteľný, na spoločnosť sa spoľahnúť nedá a represívne opatrenia sú málo účinné.

Na jogínskom sústreďení /bola to najkrajšia dovolenka, aj najlacnejšia/ nám rozprávala svoje skúsenosti matka viacerých detí, ktorá prišla z "historických zemí" a bola plná humoru a radosti zo života. /Muž ju poslal na týždeň na dovolenku, a on doma s deťmi prežíval hrdý titul otcovstva./ Keď jej manžel príde zo zamestnania domov, má hodinu na odpočinok. Dom stíchne, deti chodia okolo izby po špičkách. "Tatínek odpočívá!" Potom ho na hodinu vystrieda mamka. "Maminka delá jogu!" /Obyčajne si pospí./ Deň dotiahnu k večeru spoločne podľa okolností, ale vždy v pokoji. Dve hodiny ticha, rešpektovania práva na odpočinok, podstatne prispievajú k harmónii celého rodinného života.

Drehá relaxácia

Najjednoduchšie odstrániš únavu, ak si zapáliš cigaretu. Ak si smutný, vzpruží ťa alkohol. Ak si prepracovaný a musíš prácu, ako vždy, dotiahnuť vezmi si pilulku. A sú aj iné, u nás ešte málo známe techniky, ako získať "dobrú" náladu, eufóriu a "radosť" zo života. Ak chceš zabudnúť, choď do kina, alebo si pusti doma televízor. Všetky menované techniky ministerstva zabudnutia sú veľmi pohodlné, zvodné, je to podľa biblie "široká cesta". Vo väčšine prípadov sa utrácajú vzácne energie, zabíja sa drahocenný čas, človek sa stáva konzumentom a prestáva byť tvorcom, rozleptáva v tele najjemnejšie bunky, ktoré sú nositeľmi ducha, nahrádza prírodnú komunikáciu, vytvára umelé prostredie a urýchljuje vzájomné odcudzenie.

Lacná relaxácia

Najkrajšia dovolenka nemusí byť tá najdrahšia. Máme šťastie, že slnko, vodu, vzduch, hory, nebo nad hlavou a ostatné krásy prírody nám neprideluje naša starostlivá spoločnosť, ale sa nám to ponúka zdarma. Aspoň v tých zúžených priestoroch, ktoré sme ešte neotrávili a neplotili. V stavaní chat a v kupovaní dreveníc opäť narážame na isté hranice. Koľko je prípadov, že priateľ postavil chatu, ale zatiaľ stratil ženu a deti. Chata je zavretá, deti ušli do sveta. Má nám ísť skôr o čas, venovaný sebe a deťom, kým sú ešte ochotné a žiadostivé s nami dačo prežiť. O čo krajšie, plné nových zážitkov a dobrodružstiev sú výlety, kde ideme kúsok vlakom či autobusom, ostatné peši a domov sa vraciame unavení, ale plní radosti. Je to prekonanie stereotypu, výlet, na ktorý sa spomína - a keď máme aj dajaký cieľ, napríklad príbuzných, dobrého priateľa alebo knaza, radosť aj rozdáваме. A hoci dobrého knaza v budúcnosti bude ťažšie stretnúť ako skutočného medveda, priatelia by nám chýbať nikdy nemali. Chaty alebo staré domy na dedine, chápané len individualisticky - ja a moje deti - stávajú sa únavné a drahé. Ale ak by sa ich majiteľom aspoň občas podarilo otvoriť dvere priateľom a známym, pozvať ich, ponúknuť im kľúče, vytvoriť prostredie a príjemnú atmosféru, mohla by to byť pekná služba a obojstranné obohatenie. Ako veriaci môžeme urobiť veľkú službu iným rodinám a sebe navzájom, ak k nim postavíme mosty, vytvoríme malé spoločenstvá, ochotne dávame k dispozícii svoje pedagogické minimum. A deti budú spolu, urobia si samy program a zabavia aj nás.

Byť chudobný - byť bohatý

V rodinách, kde najväčším bohatstvom sú deti, sú zahraničné dovolenky skoro vylúčené. Cesta do zahraničia má aj svoje nevýhody. Ak si na ňu namáhavo našetríš, než vybavíš všetky formality, minieš polovicu dovolenky, zoderieš topánky, odídeš unavený ako baník a naspäť sa vrátiš ešte viac utahaný, uvarený a vyčerpaný. Na dovolenke nezáleží toľko na tom, kam ideš a čo máš, ale na tom, ako dokážeš rozdať svoju radosť. Bohatý je ten, kto sa vie deliť, kto žije bez strachu o seba, kto vie komunikovať s ľuďmi a hospodáriť s tou trochou zdravia, čo ešte má. Prihovám sa za návrat ku všetko liečiacej, uzdravujúcej a udržiavajúcej prírode ako k Božej ruke, aj keď Robinsonov ostrov ticha už nikto z nás neobjaví. Prihovám sa za ochranu prírody, čo je gesto človeka milujúceho, ktorý myslí na iných, šetrí a chápe iných.

Prihováram sa za jednoduchosť a prostotu, ako ju v skratke ukázal a prežil sv. František. Za umenie tešiť sa zo skromných vecí, udalostí a zážitkov. Prihováram sa za odvahu pohrdať názorami zbohatlíkov, ktorí sa chvália, kde všade boli a ako sa obohatili, len tým sa nechvália, že im srdce ostalo pusté a prázdne.

Záchrana nedele a sviatkov

Nie je možné z každej večere urobiť slávnosť, ako je to pri štedrej večeri. No je možné prežiť do roka viac malých slávností. Narodeniny, krstný deň, meniny, výročia a sviatky premeniť na slávnosti. Všetko záleží hlavne na duchovnom náboji. V svätení nedele vychádzame zo starého prikázania "V nedeľu a vo sviatok sv. omšu nábožne slyšať". Ak však je len toto oslava nedele, zdá sa mi to veľmi málo a ohrozuje to tento sviatočný deň. Stálo by za osobný prieskum u priateľov, čo u nich mení nedeľu na sviatok. Príprava na nedeľu, nákupy, upratovanie je len cesta k slávnosti. Ak sa slávnosť potom nekoná, omrzí všetkých a hlavne mladých aj príprava na nu.

Nedeľa má byť pre človeka. Je ľahšie slúžiť Bohu než svojmu blížnemu. Pohodlnejšie je po kostole zabuchnúť za sebou dvere, než sa zamýšľať nad káznou, ktorú vieme naspamäť, ale nič sme podľa nej neurobili. Nedeľa nesmie byť únik z osobného spoločenského, malého, ale môjho a pravdivého, do anonymného, kde si môžeme spokojne uchrániť svoju "svätú" masku. Musíme vedieť urobiť sviatok z nedele predovšetkým vo svojej rodine. Treba pritom rešpektovať vývojové stupne prirodzeného i náboženského života:

Malým deťom musia z nedele urobiť sviatok rodičia a deti im budú za to vďačné. Staršie deti pri troche iniciatívy a nepriamom vedení rodičmi už dokážu pripraviť slávnosti, ktoré tvoria ich malé dejiny. Dospievajúce deti túžia mať viac samostatnosti /hľadajú spoločenstvá aj na iných úrovniach/ - chcú po svojom osláviť sviatočný deň. Máme ich taktne usmernovať, ale nevnučovať im svoje predstavy. Na dospelé deti máme najmenší vplyv, lebo sa už angažujú samy. Sú pre nás rovnocennými partnermi. Musíme ich názory a spôsoby rešpektovať a tešiť sa alebo i obávať toho, či sme ich naučili správne žiť. Tu sa začína žatva našej výchovy.

Nedeľu môžeme zachrániť len tým, že ju odhmotníme - lebo "iba duch oživuje". Viac sa sústreďme na aktivity, ktoré sú kresťanské. Nájdime si čas na dobrú knihu, na modlitbu a rozjímanie, čas na prehĺbenie svojej viery - čas na Boha. Nedeľu môžeme posvätiť aj tým, že si nájdeme čas na chorých, trpiacich a osamelých, ale i čas pre radujúcich sa - čas pre svojich blízkych. Nedeľa má byť deň, na ktorý sa spoločne tešíme a ktorý presvieti tie nasledujúce všedné dni, čo nás čakajú. Aby sa žilo od nedele do nedele, od slávnosti po slávnosť, od radosti po radosť a už nielen z roboty do roboty.

RODINA A APOŠTOLÁT

Časť druhá: Hlavný apoštolát ženy

Je za nami opäť jeden sviatok žien /MDŽ/, keď boli vypredané kvetinárstva a v podnikoch a zamestnaniach sa oslavovalo.

Deň matiek, čo sa v iných štátoch slávi, má trochu inú náplň. Je oslavou materstva. Zdá sa, ako keby naša spoločnosť materstvo degradovala. Dôkazom toho je uzákonenie prerušenia tehotenstva, propagácia jedno-dvojdetných rodín, v zamestnaní uprednostňovanie žien bez malých detí atď.

Ale už zvoní na poplach. Kriminalita mládeže stúpa a v pôrodniciach sa naráchlo zavádza "rooming in", aby dieťa bolo čo najviac s matkou. Je to smutné i smiešne. Moderná žena prestáva byť ženou. Máme žeriavničky, vedecké pracovníčky, kozmonautky, vo svete dokonca boxerky a kulturistky, len tak málo matiek...

Zastavme sa teraz pri tom, prečo žena uteká od materstva, prečo je tak málo matiek doma s deťmi. Niekedy je to nevyhnutnosť ísť zarábať, ale často je to dobrovoľný útek od materstva, od stereotypu a "zavretia" medzi štyrmi múrmi. V zamestnaní ženu oceňujú, dostáva mesačný plat; domáca práca naproti tomu sa často nevidí, považuje sa aj zo strany partnera za smozrejmosť: "Veď si doma". Hociktorá žena, čo má malé deti, povie, že v zamestnaní je to ľahšie, že si tam oddýchne. A doma? Starosť o stravu, šatstvo, byt, výchovné problémy /najmä tam, kde je viac detí/, to všetko je výkon na dlhú smenu 16-18 hodín a často i na nočnú smenu. Niekedy prevládne túžba ženy uplatniť svoje vzdelanie.

Štatistika hovorí, že 80 % žien je zamestnaných, mnohé pracujú ako muži. Ženy uvalili na seba bremeno, ktoré nestačia niesť. Je to zle pochopená emancipácia, je to útek od ženstva a materstva. A predsa, matka je veľmi potrebná. Nenahradiaju ani najlepšia stará mama, ani najvynikajúcejšie jasle.

Sú rezorty, ktoré vyslovene stoja na ženách: Zdravotníctvo, školstvo. Tam je žena nevyhnutná. Lenže aj táto žena má svoju rodinu, príde domov vyčerpaná a prepracovaná, na utiahnutie druhej smeny doma niet fyzických ani psychických síl. Tu sa naši manželia a otcovia málo vyznamenávajú. Tam, kde by druhá smena mala byť viac vecou "svalovcov", ostáva všetko na pleciach slabšieho pohlavia. Žiaľ, i v rodinách kresťanských.

U nás prevláda typ rodiny patriarchálnej. V dnešnej dobe však treba vytvárať skôr vzťahy partnerské, s rovnakými právami a povinnosťami. Deliť práce na mužské a ženské je anachronizmus. Ak muž rád a dobre varí, nech teda varí, bez obavy o svoju mužskú autoritu. Ak žena lepšie rozumie technickým prácam v domácnosti, nech ich pokojne robí. Nemožno nariadiť jednotný model pre práce v domácnosti, ale je nutné prijať vďačne ochotu pomôcť. Pre matky, čo majú synov, by malo byť programom viesť chlapcov k väčšej pracovitosti doma, lebo rodiny s obojstrannou zamestnanosťou budú zrejme prevládať i v budúcnosti. Otec by tu mal byť príkladom. Vychovávať majú obaja rodičia; keď nevychováajú oni, vychováva spoločnosť, a v tejto výchove cítime absenciu vyšších mravných princípov.

Papini vo svojich "Listoch ľuďom" adresuje i list ženám. Píše v ňom, že vo veľkej miere sú ony zodpovedné za zlo vo svete. A má pravdu: Je nás viac ako polovica ľudstva, všetci tí muži, čo sú zodpovední za hriechy a zlo vo svete, sú naši synovia, muži, milí. Preto tak veľmi záleží na tom, aby naša budúcnosť, naše deti, sa viedli k Bohu. Spoločnosť ich k tomu nevychová. Teda apoštolát našich žien by mal spočívať v prvom rade v takej výchove detí, kde najvyšším ideálom v živote človeka, rodiny i spoločnosti je Ježiš Kristus.

Sv. Augustín vďačí za svoju svätosť šiestnástim rokom modlitieb svojej matky, pápež Pavol VI. hovorí, že svoje postavenie pápeža dosiahol vďaka matke a prímas ekumenického Taizé, brat Roger, povedal, že Taizé je dielom jeho starej matky.

Nemôžeme každá dať svetu Augustína či Rogera. Ale každá môžeme zo svojich detí vychovať človeka, ktorý bude dobro milovať, rozdávať a nieť ďalej.

Prosme si na to silu od Pána Ježiša a viac pochopenia a pomoci od svojich partnerov.

MILOVAŤ BUDEŠ...

Rozprávanie manželky a matky:

Podstata lásky, ako nám ju predstavila Láska sama v živote svojho Syna, je nepretržité a radostné dávanie, je to obeta, v ktorej milujeme Boha celým srdcom... a blízkeho ako seba samého, ba i viac ako seba samého: Milujte sa tak, "ako som vás ja miloval". /Jn 15,12/.

Zamyslime sa nad tým ako túto lásku žijeme v dnešných rodinách. Lásku, ktorú Bohu môžeme my matky žijúce v domácnosti s deťmi jedinečne preukazovať cez lásku k manželovi a deťom. Dovolím si porozprávať, ako je to v našej rodine, do akej miery sa Boh stáva centrom našej rodiny.

Hneď v úvode je asi potrebné poznamenať, že žijeme v manželstve osem rokov a že máme tri deti vo veku do šiest rokov. Brali sme sa s manželom z veľkej lásky hneď po štúdiách. Keďže som ráznejšej povahy a okrem toho organizačný typ, dochádzalo v našom mladom manželstve k nedorozumeniam, prenáhleným uzáverom a podobne. Chcela som všetko riadiť a mala som stále klamný pocit, že keď ja sama všetko neurobím, nezabezpečím, nič sa neurobí, nedorieši. Spoločnú sa na Boha, na jeho Prozreteľnosť mi bolo cudzie. Iste aj preto, že som bola mladá, zdravá, všetko sa mi darilo podľa mojich predstáv, nemala som dovtedy nijaké vážne ťažkosti a problémy.

Prišlo prvé dieťa. Iste to poznáte, keď sme ako mladí rodičia častokrát bezradne stáli nad plačúcim dieťaťom. Bývalo choré. Prebdené noci by sa ťažko dali zrátať. Tieto situácie skresávali moju panovačnosť a urážlivosť. Boh si tak nachádzal konkrétny priestor v našej rodine. A cez neho sa i naše manželstvo stávalo krajším. Dnes však vieme, že už vtedy mohlo byť ešte oveľa krajšie a lepšie, keby odovzdanosť do rúk Prozreteľnosti bola úprimnejšia a väčšia. Koľko problémov, zármutkov, nedorozumení nemuselo byť.

Od ročného dieťaťa som odišla do práce. Vtedy som sa v nijakom prípade /teda ani v danej prítomnosti ani v budúcnosti/ nevedela zmieriť s predstavou, že by som mohla zostať s dieťaťom doma a darovať svoju duševnú i telesnú energiu rodine. Videla som za sebou osemnásťročné štúdium, mala som dobré miesto v uznávanom ústave a veľké ambície v zamestnaní. Hoci si manžel prijal, aby som zostala doma /nikdy ma však nenútil/, nepodriadila som sa mu. A tak som sa vzdalovala od modelu manželstva podľa slov sv. Pavla /Ef5,22-23/. Boh sa stále nestával stredobodom našej rodiny. Stále som v nej ja bola tým rušivým elementom, ktorý si myslel i naďalej, že musí všetko sám zvládnuť, stihnúť, zariadiť. Nedala som Bohu tú šancu, ktorú mu dávajú skutočne úprimne veriace ženy.

Potom prišlo ďalšie dieťaťko. Počas tejto materskej dovolenky, keď sme sa stali už "riadnou rodinou", som rozumom uznala, že by bolo najsprávnejšie vedúce postavenie v živote rodiny ponechať manželovi a celú budúcnosť úprimne vložiť do rúk prozreteľnosti nášho nebeského Otca. Rozumom som to uznala, ale prijať to do srdca som nevedela. Keď prišlo ku krízovým situáciám /nedostatk peňazí, malý byt, vážne ochorenie detí a podobne/, opäť som podľahla panike, zlyhala som vo svojej dôvere v Boha i manžela. Nedala som im zelenú pri riešení našich problémov a keď predsa len, tak veľmi úzkoprsu.

Veľkým požehnaním sa pre nás stalo naše tretie dieťa. Často-krát sme sa ocitli v takých situáciách, že sa skutočne nedalo robiť nič iné, len sa spoľahnúť na Božiu pomoc. A čuduj sa, svet: Veci, situácie sa vždy vyriešili, a vždy v prospech rodiny. Takto si ma Boh začal vychovávať skrze svoje evidentné zásahy do našej rodiny, väčšinou skrze blížnych, ktorí prichádzali v tú najpotrebnejšiu chvíľu. Súboj mojej prirodzenosti a mojej túžby viac patriť Bohu sa v tomto období vykryštalizoval. A verte /kto prežil sám pochopenie svojho vzťahu a postoja k Bohu, ten sa stotožní so mnou/, nadobudla som nesmierny pokoj a stálu radosť. Tieto dve základné skutočnosti potrebné pre život, jeho existenciu a vývoj, som v tých predchádzajúcich šiestich rokoch vo svojej rodine nikdy neprežívala tak trvalo a v takej intenzite. Teraz sú mi jasné a vlastné slová sv. Pavla "Ženy, buďte podriadené svojím mužom ako by samému Pánovi, lebo muž je hlavou ženy ako Kristus je hlavou cirkvi..." /Ef, 22-23/. Vďaka prijatiu tohto poznania som sa sama od seba veľmi oslobodila, a k tomu sa pridalo to vzácne a predtým nepoznané a pritom veľmi hľadané a kýžené vedenie, že plním vôľu Božiu. Budúcnosť svojej rodiny som vložila do Jeho rúk, a to v tom zmysle, že som sa konečne prestala báť, že nás manžel neuživí z jedného platu, že som sa oslobodila od svojej túžby vrátiť sa do zamestnania, že som sa oslobodila od svojho teplého, tichého vysokoškolského miesta.

Chcem zostať s deťmi doma dovtedy, kým to bude potrebné. Boh sa o nás postará. A pre mňa to už nie je fráza /vďaka Bohu/, ale skutočnosť, ktorú mám potvrdenú predchádzajúcim životom. Jej verím a nikdy sa jej nechcem spreneveriť.

Ovzdušie našej rodiny sa mi zdá krásne a cítim sa v ňom veľmi dobre. Boh podľa nášho poznania i schopností je v strede našej rodiny, ináč by sotva prebývali v nej hľadaná harmónia, radosť a pokoj. Isteže sme úplne normálna, ničím nevynikajúca rodina, kde sú problémy, nedorozumenia, choroby, starosti, ale milosť Božia všetko prevyšuje.

Naša radosť zo života, naša vďačnosť voči Bohu a naša túžba čím ďalej, tým viac sa stotožňovať s Pánom Ježišom sa úmerne zväčšujú tým, že svoju radosť a pokoj neuschovávame len do našej rodiny, ale nakoľko je nám to pri našich povinnostiach možné, natoľko sa usilujeme žiť i pre iných, či pre príbuzných, priateľov, či pre známych, ktorí chcú prijať to, čo in my môžeme poskytnúť.

Môj život je teda teraz naplnený hlavne starostlivosťou o deti, o ich duševný a telesný vývoj, a tiež starostlivosťou o manžela a pravdu, o normálny chod domácnosti. Pri snahe dôsledne si plniť tieto povinnosti mi zostáva málo času na to, aby som mohla prejaviť svoju lásku k Bohu na inom poli, inou formou. A hoci by som rada robila aj niečo iné, pre mňa lákavé, nateraz nemôžem.

Milí čitatelia, dúfam, že moje rozprávanie ste pochopili tak, ako som vám ho v úprimnosti svojho srdca vyrozprávala. Moja láska k Bohu v rodine je zakotvená a realizuje sa v službe blížnym, hlavne teda členom svojej rodiny, v dávaní toho, čo dať z milosti Božej viem a vládze.

KAŽDÝ DEŇ ŽIŤ V PRÍTOMNOSTI BOŽEJ

Jedna zo základných právd, ktoré sa i deti učia na hodinách náboženstva, je, že Boh je v nebi, na zemi a na každom mieste. Pre mnohých je to poučka zapadnutá v kútiku pamäti. Kto si však skutočne uvedomí, že Boh je tu, tomu sa hneď natíska otázka, ako sa v prítomnosti Božej správať. Ved i v dennom živote sa inak správame, keď sme sami a inak, keď sme v prítomnosti niekoho. Tak i náš život je iný, keď si uvedomujeme, že žijeme v Božej prítomnosti. Pre nás, ktorým sa dostalo milosti viery, je pohľad prítomného Boha ako účasť, priazeň. Je to asi ako pocit dieťaťa, keď je s ním otec alebo matka. Pociť, že nie sme sami, že je tu niekto, kto je dobrý a s kým sa cítime bezpeční. Tak nejako cíti ten, kto sa naučil žiť pred Božou tvárou, kto je citlivý pre Boží pohľad, kto si v hĺbke duše uvedomuje, že ho vidí ten, kto je naj-
mežnejšia matka a najlepší otec.

Teda to, čo by sme sa mali naučiť pri styku s Bohom, je správať sa v súlade so skutočnosťou, že Boh je prítomný. Ak sa nám takéto povedomie prítomnosti Boha vytráca z našej mysle, dá sa ľahko oživiť v modlitbe. Dobrou pomôckou, ako sa uviesť do Božej prítomnosti, ktorú môžeme v priebehu týždňa denne využívať, je opakovanie si myšlienky z Písma, vybranej z nedeľnej liturgie slova. Prenýšlaním o zjavených pravdách Božích sa udržíme v kontakte s tým, kto má "slová večného života".

Opakovaním modlitby z nedeľnej svätej omše v priebehu týždňa sa zase pripájame k prosbám cirkvi o časné a večné dobré. V modlitbe z liturgie nedele si pripomíname plynutie cirkevného roku a účasťou na jeho obsahu sa vnútorne obohacujeme.

Týždeň po siednej veľkonočnej nedeľi /19. - 25. mája/

M y š l i e n k a z druhého čítania nedele /Prvý list svätého apoštola Jána 4,12/:

Keď sa navzájom milujeme, Boh prebýva v nás a jeho láska v nás dosahuje dokonalosť.

M o d l i t b a dňa z nedele:

Všemohúci Bože, pevne vyznávame, že Ježiš Kristus, Spasiteľ sveta, prebýva s tebou v sláve; vypočuj naše prosby a daj, aby sme pociťovali, že je s nami po všetky dni až do skončenia sveta, ako nám to prisľúbil.

Týždeň po sviatku Zoslania Ducha Svätého /26. mája - 1. júna/

M y š l i e n k a z evanjelia /Ján 20,21/.

Ako mňa poslal Otec, tak aj ja posielam vás.

M o d l i t b a dňa:

Všemohúci Bože, tajomstvom dnešnej slávnosti posväcuješ svoju cirkev vo všetkých krajinách a národoch; naplň celý svet darom Ducha Svätého a v srdciach svojich veriacich obnovuj aj teraz veľké skutky svojej lásky, ktoré si konal pri prvom hlásaní evanjelia.

Týždeň po slávnosti Najsvätejšej Trojice /2. - 8. júna/

M y š l i e n k a z prvého čítania /Deuteronomium 4,39/:

Vedz teda a zachovaj si v srdci, že len Pán je Boh hore na nebi i dolu na zemi, iného niet.

M o d l i t b a dňa z nedele:

Bože, láskavý Otec, ty si poslal na svet svojho Syna, večné Slovo pravdy, a Ducha Svätého, Posvätitela, a tak si zjavil ľuďom nevyspytateľné tajomstvo božského života; daj, aby sme v duchu pravej viery vyznávali slávu večnej Trojice a klanali sa jedinému všemohúcemu Bohu.

Slávnosť najsvätejšieho Kristovho tela a krvi

/6. júna/

M y š l i e n k a z evanjelia /Marek 14,23-24/:

Toto je moje telo. Toto je moja krv.

M o d l i t b a dňa:

Pane Ježišu, vo vznešenej Oltárnej sviatosti zanechal si nám pamiatku svojho umučenia a zmŕtvychvstania; prosíme ťa, pomáhaj nám uctievať tajomstvo tvojho tela a krvi s takou vierou a láskou, aby sme vždy pocitovali účinky tvojho vykupiteľského diela.

Týždeň po 10. nedeli v období "cez rok"

/9. - 15. júna/

M y š l i e n k a z druhého čítania nedele /Druhý list svätého apoštola Pavla Korintťanom 4,17/:

Naše terajšie malé utrpenie nám získava nesmierne veľkú slávu, ktorá bude večná.

M o d l i t b a dňa z nedele:

Láskavý Bože, od teba pochádza každé dobro; prosíme ťa, osveď náš rozum, aby sme poznali, čo je správne, a posilňuj našu vôľu, aby sme podľa toho aj konali.

V tomto týždni je slávnosť Najsvätejšieho Srdca Ježišovho

/14. júna/

M y š l i e n k a z druhého čítania /List svätého apoštola Pavla Efezanom 3,19/:

Spoznáte Kristovu lásku, presahujúcu všetko poznanie.

M o d l i t b a dňa:

Všemohúci Bože, oslavujeme Srdce tvojho milovaného Syna a pripomínane si veľké dobrodenie jeho lásky k nám; prosíme ťa, daj, aby sme z tohto prameňa milosti čerpali prehojné nebeské dary.

Týždeň po 11. nedeli v období "cez rok"

/16. - 22. júna/

M y š l i e n k a z evanjelia nedele /Marek 4,30-32/:

Božie kráľovstvo je ako horčičné zrnko. Je menšie než všetky semená, ale zasiať sa vzíde a prerastie všetky rastliny.

M o d l i t b a dňa z nedele:

Všemohúci Bože, naša sila a nádej, bez teba ľudská slabosť nič nemôže; vypočuj naše prosby a ustavične nás posilňuj svojou milosťou, aby sme verne plnili tvoje prikázania, a tak sa ti páčili zmýšľaním i skutkami.

Týždeň po 12. nedeli v období "cez rok"

/23. - 29. júna/

M y š l i e n k a z evanjelia nedele /Marek 4,41/:

Kto je to, že ho poslúcha i vietor i more?

M o d l i t b a dňa z nedele:

Svätý Bože, daj, aby sme vždy uctievali a milovali tvoje sväté meno; veď ty nás stále miluješ a neprestajne nás vedieš na cestu života.

Tento týždeň je svätého Petra a Pavla, apoštolov
/29. júna/

M y š l i e n k a . z evanjelia /Matúš 16,18/:

Ty si Peter a na tejto skale postavím svoju cirkev a pekelné brány ju nepremôžu.

M o d l i t b a dňa:

Všemohúci a večný Bože, dnešnou slávnosťou svätého Petra a Pavla pripravil si nám veľkú a svätú radosť; pomáhaj svojej cirkvi, aby vo všetkom nasledovala učenie svätých apoštolov, od ktorých pri svojom zrode prijala dar viery.

Týždeň po 13. nedeli v období "cez rok"
/30. júna - 6. júla/

M y š l i e n k a z evanjelia nedele /Marek 5,34/:
Dcéra, tvoja viera ťa uzdravila.

M o d l i t b a dňa z nedele:

Bože, láskavý Otče, vo sviatosti krstu prijal si nás za svojich a urobil si nás synmi svetla; prosíme ťa, nedopušť, aby sme upadli do tmy bludu, ale pomôž nám stále vyžarovať svetlo tvojej pravdy.

Tento týždeň je svätého Cyrila a Metoda, slovanských viero-
zvestov
/5. júla/

M y š l i e n k a z prvého čítania /Ekleziastikus 44,4/:
Pre svoju rozvahu stali sa vodcami ľudu a pre svoju zbehlosť v písmach viedli národy.

M o d l i t b a dňa:

Všemohúci a večný Bože, ty si našim predkom poslal svätého Cyrila a Metoda, aby ich priviedli k pravej viere; prosíme ťa, pomáhaj nám, aby sme si verne zachovali dedičstvo otcov, statočne vyznávali svoju vieru a podľa nej aj žili.

Poznánka:

6. apríla 1985 bolo 1100 rokov od smrti **sv. Metoda**, prvého arcibiskupa na našom území.

Toto jubileum, ktoré aj svetová organizácia UNESCO zaradila medzi celosvetové významné kultúrne jubileá oslávila a ešte osláví cirkev v Československu:

1/ púťou duchovenstva z celej republiky na Velehrad dňa 10. 4. 1985 /k tejto príležitosti poslal sv. Otec nášmu duchovenstvu apoštolský list, ktorý bol uverejnený v Katolíckych novinách/.

2/ púťou všetkého božieho ľudu v nedeľu po 5. 7., teda 7. júla 1985 na Velehrad, kde hlavným celebrantom slávnostnej sv. omše má byť /keďže nemôže zatiaľ prísť sv. Otec, hoci bol pozvaný/ pápežský legát /niektorý kardinál z Ríma/.

V duchu výzvy sv. Otca, aby sa v tomto roku - roku mládeže - uskutočnili aj stretnutia katolíckej mládeže po celom svete, pozvali mladí moravskí katolíci bratov a sestry z Čiech a Slovenska k modlitebnému stretnutiu na Velehrade v sobotu 6. 7. 1985. Duchovný program začne o 15. hodine a bude pokračovať celú noc v bazilike.

Príďte teda všetci - mladí už 6. 7. poobede, ostatní 7. 7. na Velehrad posilniť sa vo viere - dedičstve našich vierozvestov a uctiť si ich pamiatku!

Týždeň po 14. nedeli v období "cez rok"

/7. - 14. júla/

M y š l i e n k a z druhého čítania /Druhý list svätého apoš-
tola Pavla Korintanom 12,9b/:

Budem sa chváliť svojimi slabosťami, aby vo mne prebývala
Kristova sila.

M o d l i t b a dňa z nedele:

Všemohúci Bože, ty si pozdvihol padnuté ľudstvo uponížením
tvojho Syna; daruj svätú radosť svojim verným, ktorých si vymanol
z otroctva hriechu, a priveď ich do večnej blaženosti.

Týždeň po 15. nedeli v období "cez rok"

/15. - 20. júla/

M y š l i e n k a z druhého čítania nedele /List svätého
apoštola Pavla Efezanom 1,4/:

Boh si nás v Kristovi vyvolil ešte pred stvorením sveta, aby
sme boli pred jeho tvárou svätí a bez úhony.

M o d l i t b a dňa z nedele:

Milosrdný Bože, ty ukazuješ blúdiacim svetlo svojej pravdy,
aby sa vrátili na správnu cestu; pomáhaj všetkým kresťanom odmie-
tať, čo sa protiví ich viere, a usilovať sa o to, čo zodpovedá
ich kresťanskému povolaniu.

Týždeň po 16. nedeli v období "cez rok"

/21. - 27. júla/

M y š l i e n k a z evanjelia nedele /Marek 6,34/:

Uzrel veľký zástup a bolo mu ich ľúto, lebo boli ako ovce
bez pastiera.

M o d l i t b a dňa z nedele:

Bože, buď milostivý nám, svojim služobníkom, a obohacuj nás
darmi svojej dobroty, aby sme so živou vierou, nádejou a láskou
dôsledne zachovávali tvoje prikázania.

SLÁVIME RODINNÉ SVIATKY

Prinášame ďalšie životopisy svätých, aby nám pomohli posilniť
ducha rodinnej a priateľskej spolupatričnosti. Čítanie a rozhovor
o svätom patronovi možno zakončiť modlitbou zo záverečných obradov
sv. omše na sviatky svätých alebo obľúbenou rodinnou modlitbou.
Ešte pripomíname, že pri zverejňovaní životopisov postupujeme nie
podľa liturgického, ale podľa svetského, u nás platného kalendára.

28. mája: V i l i a m

29. mája: V i l m a

Sviatok svätého opáta a priponienka jeho ducha obetavosti môžu
ako príklad a vzor poslúžiť všetkým našim Viliamom a Vilmám, a,
pravda, nielen in.

Viliam, ktorý sa narodil r. 1085 v talianskom mestečku Vercelli
ako 14-ročný vykonal peši púť do Kompostelly. Keď nemohol uskutoč-
niť svoju túžbu putovať aj do Svätej zeme, rozhodol sa zrieknuť
majetku a svetského života. Utiahol sa do samoty v južnom Talian-
sku. Jeho horlivá zbožnosť pritiahla k nemu viacerých nasledovníkov.
R. 1118 v kláštore Monte Vergine založil rehoľu pustovníkov podľa
regule sv. Benedikta. Ako opát tu pôsobil až do smrti. Jeho telesné
pozostatky sú uložené v kostole Panny Márie na Monte Vergine.

9. júna: S t e n i s l a v

Poľský biskup a mučeník. Narodil sa r. 1030 neďaleko Krakova. Študoval v Hneзде a Paríži. Po návrate chcel vstúpiť do kláštora. Krakovský biskup ho však prehovoril, aby slúžil v pastoračii. Vysvätil ho a vymenoval za kanonika a potom za generálneho vikára. Stanislav vynikal ako horlivý kňaz a kazateľ, ako vzdelaný učenec aj ako neúnavný pomocník všetkých trpiacich. Tieto jeho vlastnosti ho priam predurčovali na správu a vedenie biskupstva, keď umrel vtedajší biskup Zulu. Stanislav biskupskú hodnosť prijal len s veľkým zdráhaním. Osvedčil sa v nej neúnavnosťou, pravovernosťou a obetavosťou. Pri vykonávaní dušpastierskej povinnosti sa dostal do sporu s vtedajším poľským kráľom Boleslavom II. Snelým, ktorý vládol násilnícky a žil nemravné. Kráľ nechcel zmeniť pohoršlivý spôsob života a krutý spôsob vlády, preto ho Stanislav dal do kľiatby. To Boleslava II. tak rozzúrilo, že vystriehol chvíľu, keď biskup 11. apríla 1079 na Skalke pri Krakove slúžil omšu, a vyslal strážu, aby ho zabili. Keď to neurobili, sám vošiel do kostola a Stanislavovi pri oltári mečom rozťal hlavu. Mŕtve telo mohli pochovať až o tri dni. Uložili ho na cintoríne a r. 1083 v krakovskej katedrále. Biskup Stanislav sa od svätorečenia r. 1253 vctieva ako patrón Poľska.

13. júna: A n t o n

Sv. Anton Paduánsky patrí medzi najuctievanejších svätých. Narodil sa asi r. 1195 v Lisabone. Pri krste dostal meno Fernando. Ako 15-ročný vstúpil do rehole augustiniánov. V kláštore v Coimbre, ktorý bol nábožensko-kultúrnym strediskom, študoval Sväté písmo a cirkevných otcov. R. 1220 sa rozhodol ísť ako misionár do Maroka. Prestúpil do rehole františkánov, len neďávno založenej /1209/, prijal meno Anton a odišiel do Afriky. Pre chorobu sa však musel vrátiť. Cestou nazad odviazla búrka loď, naktorej cestoval, do Sicílie. Anton to prijal ako Božiu vôľu. Odišiel do Asisi a tam sa vo františkánskej kapitule stretol so sv. Františkom. Keď objavili jeho rečnícky talent, poverili ho v reholi kázaním. Pôsobil v severnom Taliansku a južnom Francúzsku. Sv. František mu r. 1223-1224 zveril vytvorenie františkánskeho učilišťa v Bologni. Anton sa takto stal zakladateľom františkánskej teológie. Pritom vychádzal zo sústavy sv. Augustína, ktorú si osvojil v Coimbre. V r. 1226-1230 zastával v reholi rozličné funkcie. Ako predstavený provincie Emilia bol r. 1228 vo veciach rehole u pápeža Gregora IX. Ako zaznamenal životopisci, pri jeho kázni pred zhromaždením ľudí rozličných národností, aj Antonovi - ako kedysi na jeruzalemských Turiciach apoštolom - rozumeli všetci prítomní. Po skončení úradu provinciála žil Anton od r. 1230 v Padove. Písal a kázal. Pri návraťe z Verony, kde bol vymôcť niekoľkým zajatcom slobodu, podľahol vodnateličke, ktorá ho trápila už dlhší čas, a v kláštore neďaleko Padovy 13. júna 1231 umrel. Jeho telo teraz odpočíva v padovskej bazilike zasvätenej jeho úcte. Antona už za života ctili pre jeho osobnú svätosť, kazateľskú horlivosť a hlbokú múdrosť, ako aj pre zázraky, s ktorými sa spájalo jeho pôsobenie. Ich počet stúpol po jeho smrti, takže ho už nasledujúceho roku pápež Gregor IX. vyhlásil za svätého. Pius XII. mu r. 1946 priznal titul učiteľa cirkvi.

21. júna: A l o j z

Patrón mládeže, najmä študentov. Narodil sa r. 1568 v severo-talianskej šľachtickej rodine Gonzagovcov na hrade Castiglione neďaleko jazera di Garda. Matka ho viedla k modlitbe, čistote a kajúcnosti, otec chcel mať z neho ako z najstaršieho syna svojho nástupcu vo vojsku, majetku i rodovom postavení. S mladším synom

Rudolfom ho preto poslal na kniežací dvor do Florencie, kde sa stali kniežacími pážatami. Alojz ako desaťročný urobil sľub čistoty a zasvätil sa Panne Márii. R. 1579 otec umiestil synov u vojvodu z Mantovy, neskôr u španielskeho následníka trónu. Tu sa vykryštalizovalo Alojzovo povolanie. Pri čítaní spisov sv. Petra Kanízia a niektorých listov jezuitských misionárov sa rozhodol vstúpiť do vtedy ešte mladej jezuitskej rehole. Otec to nechcel dovoliť. Odvolával sa u syna na svoj zlý zdravotný stav a na to, že bude môcť medzi ľuďom vykonať oveľa viac dobra ako jeho brat, v prospech ktorého sa zriekol dedičstva. Alojz v modlitbách a skutkoch kajúcnosti dlho uvažoval, kým prišiel k poznaniu, že predsa len bude môcť vykonať pre ľudí viac ako rehoľník než ako svetský mocnár. Po dvoch rokoch nakoniec otca presvedčil. R. 1585 vstúpil do jezuitského noviciátu v Ríme. Tu sa naplno rozvinul jeho hlboký duchovný život i jeho láska k vzdelaniu. Na jeseň r. 1590 však v krajine vypukla epidémia moru. Padli mu za obeť tisíce ľudí, aj pápež Sixtus V. a jeho dvaja nástupcovia. Do služby chorým sa zapojili aj jezuiti. Alojza, ktorý už od pobytu v Mantove chorľavel, určili na ľahšiu službu v nemocnici. Sem priniesol jedného rána na pleciach chorého, ktorého našiel opusteného na ulici. Po návraťte do kláštora si musel ľahnúť. Nevedno, či od nákazy, alebo od veľkého telesného vyčerpania umrel niečo vyše 23-ročný dňa 21. júna 1591. R. 1726 ho vyhlásili za svätého a r. 1729 za ochrancu mládeže, zvlášť študentov.

27. júna: L a d i s l a v

Ladislav, uhorský kráľ, bol synom Belu I. a poľskej princeznej Kyksy. Narodil sa r. 1040 vo vyhnanstve v Poľsku. R. 1074 ponahol svojmu bratovi Gejzovi zosadiť z uhorského trónu ich bratancia Šalamúna. Po Gejzovej smrti sa Ladislav chcel s ním zmieriť a postúpiť mu trón. Uhorská šľachta ho však prinútila prijať korunu po bratovi. Ako panovník bol Ladislav úspešný aj pri správe krajiny aj pri riešení cirkevných vecí. Rozšíril územie Uhorska, odrazil nájazdy kočovných Pečenehov a upevnil kresťanský poriadok. Zaslúžil sa o kanonizáciu kráľa Štefana, jeho syna Imricha, csmádskeho biskupa Gerharda a pustovníkov Svoráda a Benedikta. R. 1090 založil zámrebské biskupstvo. V zápase o udeľovanie cirkevných hodností /boj o investitúru/ podporoval pápežov proti nemeckému cisárovi Henrichovi IV. Ladislav umrel r. 1095 v Nitre alebo na jej okolí. Za svätého ho vyhlásili r. 1192.

29. júna: P e t e r a P a v o l

S v. P e t e r

Pochádzal z galilejského mestečka Betsaidy. Volal sa Šimon. Bol brat apoštola Andreja. V období, keď sa stretol s Ježišom, bol asi vdovec. /Po zázračnom uzdravení jeho tčstinej im posluhovala ona, a nie Petrova žena./ Spasiteľ povolal Šimona za apoštola po zázračnom rybolove, keď sa mu hodil k nohám a prosil ho, aby odišiel od neho, lebo je hriešny človek. Pán ho však, naopak, povolal byť rybárom ľudí, získavať ich pre nebeské kráľovstvo. Ako apoštolovi mu dal Kristus nové meno: Skala /aramejsky Kefas, grécky v mužskom tvare Petros, slovensky Peter/. "Na tejto skale vystavím svoju cirkev", povedal vtedy Kristus Petrovi. A inokedy: "Pas moje ovečky!" Urobil ho prvým z apoštolov: Z jeho ločky vyučuje, jemu káže chytať ryby, jeho poveruje zaplatením dane. Pozná však aj jeho slabosti. Sľubuje mu však pomoc: "Prosil som za teba, aby neprestala tvoja viera. A keď sa raz obrátiš, utvrdzuj svojich bratov!" Po Pánovom mamebovstúpení Peter riadi voľbu apoštola Mateja, v nene všetkých vystupuje na Turíce, robí zázraky. Rozhoduje o dejinne dôležitom kroku prijímať pohanov

do cirkvi a na prvom apoštolskom sneme podáva o tom výklad. Keď je uväznený, cirkev sa modlí za neho.

Po odchode z Jeruzalema podľa starokresťanských dokumentov pôsobil v Antiochii, Korinte a Ríme. Tu počas prenasledovania kresťanov aj zomrel r. 67. Podľa tradície bol ukrižovaný dolu hlavou toho istého dňa ako stali sv. Pavla.

Telesné pozostatky sv. Petra pochovali na východnom úpätí vatikánskeho vršku v Ríme. Nad jeho hrobom stojí najväčší kresťanský chrám, vystavaný v r. 1506 - 1526, cieľ mnohých kresťanských pútnikov z celého sveta.

S v. P a v o l

Narodil sa niekoľko rokov po narodení Krista v maloázijskom meste Tarze, v dnešnom juhovýchodnom Turecku, v židovskej rodine, ktorá mala rímske občianstvo. Jeho pôvodné meno bolo Šavol. Po základnom vzdelaní v rodisku navštevoval ako budúci zákonník v Jeruzaleme školu známeho Gamaliela. Tu získal rozsiahle vzdelanie, ale aj mentalitu farizejského zákonníka. Ona ho priviedla medzi tých, čo kameňovali sv. Štefana a urobila z neho prenasledovateľa Ježišových nasledovníkov. A práve na výprave proti mladej cirkvi v Damašku sa mu zjavil Kristus. Šavol sa obrátil a akým prívržencom židovstva bol predtým, takým zanieteným apoštolom kresťanstva sa stal potom pod menom Pavol. V Damašku sa dal pokrstiť a na tri roky odišiel na púšť, kde aj za pomoci zjavení vnikal do Božích tajomstiev a hĺbín Kristovho posolstva. Po návrate do Damašku sa stretol s takým odporom u Židov, že si musel zachraňovať život tajným útekom v noci. Odišiel do Jeruzalema k Petrovi. Pre svoju horlivosť však musel aj odtiaľto zutekať. Po troch či štyroch rokoch pobytu v Tarze odchádza s apoštolom Barnabášom do Antiochie. Ale už na prvej misijnej ceste má iniciatívu v rukách Pavol. S Jánom Markom prešli Cyprus a juh Malej Ázie. Zažili radosť pri zakladaní nových cirkví, ale aj útrapy, najmä od Židov. To sa opakuje aj na ďalších dvoch Pavlových cestách, ktoré vykonal do r. 58. Evanjelium hlásal na Cypre, v Malej Ázii, Grécku a na ostrovoch Egejského mora. Medzi prvou a druhou cestou sa na Pavlov podnet r. 49 alebo 50 v Jeruzaleme stretli apoštoli a vedúci palestínskej cirkvi / Prvý apoštolský snem / a pod Petrovým vedením rozhodli, že tých, čo vstupujú do cirkvi, neviažu obradné predpisy židovského zákona. Po tretej ceste Židia v Jeruzaleme Pavla uväznili. Búrlivé vypočúvania pred Židmi a pred rímskymi predstaviteľmi sa skončili odsunom Pavla ako rímskeho občana do Ríma. Tu apoštol prežil dva roky vo väzení / 61 - 62 /. Pomerne veľká sloboda, ktorú tu mal mu umožnila vyvíjať rozsiahly apoštolát. Keď vyšiel z väzenia, znovu sa vydal na cesty, navštívil grécke a maloázijské cirkevné obce a zdá sa, že evanjelium hlásal aj v Španielsku. Za prenasledovania cisárom Nerónom / r. 67 / Pavla znova dali do žalára. V ťažkom väzení zakušoval hlad, zimu a opustenosť. Vyšiel z neho už len na cestu smrti. Tradícia nám zachovala, že apoštola Pavla stali mečom r. 67 na južnom okraji Ríma pri Ostijskej ceste. Jeho telo pochovali na cintoríne pri tejto ceste. Nad hrobom cisár Konštantín postavil menšiu baziliku. R. 386 za cisára Valentiniána II. začali stavbu veľkej svätyne. Táto bazilika sv. Pavla pri Ostijskej ceste je cieľom púti a s chrámom sv. Petra patrí medzi najvýznamnejšie diela kresťanskej architektúry. / Po požiari r. 1823 baziliku r. 1854 obnovili. /

5. júla: C y r i l a M e t o d

Životopisy našich svätých apoštolov uverejňujeme na inom mieste tohto čísla.

23. júla: O l g a

Olga bola kňažnou Kyjevskej Rusi. Ako mladá dcéra bojara zo Pskova sa vydala za kyjevské knieža Igora. Vo vzbure kmeňa Derevanov r. 945 Igora zabili. Keďže ich syn Sviatoslav bol malý, vládla namiesto neho Olga. V krajine zaviedla poriadok a zabezpečila pre nu mier. S jej menom sa spájajú začiatky kresťanstva v Rusku. Krst prijala v Carihrade z rúk patriarchu Teofylaktosa /933 - 956/. Krstným otcom jej bol byzantský cisár Konštantín Porfyrogenet. Pri ďalšej návšteve Carihradu r. 957 ju požiadal o ruku, ona však ako jeho krstná dcéra ponuku nemohla prijať. Ako matka i ako vladárka sa usilovala získať pre vieru v Krista svoju rodinu i svoj ľud. Syn Sviatoslav, ktorý sa stal kyjevským kniežatom, kresťanstvo odmietal, i keď matke nezabranoval, aby kresťansky vychovávala jeho deti. Tak Olga vychovala aj Vladimíra, ktorý po otcovej smrti vykonal to, čo jeho stará matka Olga nemohla: Priviedol celú Kyjevskú Rus ku Kristovi. Olga umrela v Kyjeve 11. júla 969. Východná cirkev ju uctila titulom "Rovná apoštolom".

24. júla: V l a d i m í r

Vladimír, vnuk sv. Olgy /jeho dátum narodenia nepoznáme/, bol vladárom v Kyjevskej Rusi. On sa zaslúžil o pokresťančenie tejto krajiny. Jeho otec Sviatoslav /umrel r. 972/ na konci života rozdelil državu medzi troch synov: Olega, Jaropolka a Vladimíra. Keďže obaja jeho bratia čoskoro umreli, vladárom celej krajiny sa stal /asi r. 980/ Vladimír. Stará matka sv. Olga ho síce od mala vychovávala v kresťanstve, ale pokrstiť sa dal až r. 988 v prímestskej osade Vasiljeve pri Dnepri. Vladimír zmenil spôsob života, takže sa stal príkladom pre všetkých. Pohanské modly rozkázal zničiť, bojarov a ľud priviedol k prijatiu kresťanstva. Staval kostoly; najvýznamnejší z nich je chrám Presvätej Bohorodičky, zvaný "Desjatinnaja cerkov". Vladimír umrel v Kyjeve 15. júla 1015, pochovaný je v Novgorode. Na 900. výročie pokrstenia Kyjevského Ruska vystavali k úcte sv. Vladimíra r. 1888 v Kyjeve veľkolepý chrám-pamätník. Za zásluhy o pokrstenie kyjevskej državy mu východná cirkev dala prímene "Rovný apoštolom".

25. júla: J a k u b

S v. J a k u b S t a r š í

V liturgickom kalendári sa dnes slávi sviatok apoštola Jakuba Staršieho. S apoštolom Jánom boli synovia Zebedeja a Salome /ktorá neopustila Ježiša ani pri ukrižovaní a bola medzi svedkami jeho zmŕtvychvstania/. Zebedej so synmi a s Petrom i jeho bratom Andrejom vytvorili pri Genezaretskom jazere akési rybárske družstvo. S Petrom a Jánom ich prvých povolal Kristus za apoštolov. Ich troch mal pri sebe pri premenení na hore Tábor, pri uzdravení Petrovej testinej, pri vzkriesení Jairovej dcéry a pri smrteľnej úzkosti v Getsenanskej záhrade. Keď Salome žiadala Pána o miesto pre svojich synov v jeho kráľovstve, Kristus sa ich pýtal: "Môžete piť kalich, ktorý mám ja piť?" Odpovedali: "Môžeme". Sv. Jakub ho pil ako prvý z apoštolov. Okolo r. 42 - 44 ho Herodes Agrippe dal uväzniť a stať mečom. Jeho telesné pozostatky ešte v rímskom období preniesli do severozápadného španielskeho mesta Santiago de Campostela. V r. 1075 - 1128 nad mauzóleom, kde boli uložené, vybudovali veľkolepú svätynňu, do ktorej sa už od 11. storočia schádzajú pútnici podobne ako k hrobom sv. apoštolov v Ríme.

S v. J a k u b M l a d š í

Sv. písmo hovorí o ňom, že bol "Pánov brat", teda jeho bližší príbuzný, azda bratanec. S Petrom a Jánom patrili medzi "stípy

cirkvi". Na apoštolskom sneme v Jeruzaleme v r. 49 - 50 navrhol niektoré ~~normy~~ pre spolunažívanie kresťanov z pohanstva a židovstva. Pavol po tretej misijnej ceste podal správu Jakubovi a starším, ktorí sa u neho zhromaždili. Jakub Mladší je autorom apoštolského listu dôležitého pre state o viere a skutkoch a o pomazaní chorých. Bol 30 rokov jeruzalemským biskupom. Ako 96-ročného ho dal r. 62 židovský veľknaz Hannah II. zhodiť z chrámovej hradby. A pretože po páde ešte žil, kamenovali ho a nakoniec usmrtili kyjakom. Sv. apoštola pochovali na mieste unučenia. Za cisára Justína II. /565 - 578/ postavili v Jeruzaleme chrám zasvätený Jakubovi Mladšiemu. Časť apoštolových pelesných pozostatkov z neho preniesli do Ríma a s pozostatkami sv. Filipa uložili v kostole Dvanástich svätých apoštolov.

26. júla: Anna a Joachim

Sv. Anna a Joachim boli rodičia Panny Márie a starí rodičia Pána Ježiša. Správy o nich máme predovšetkým z apokryfného, nepravého Protoevanjelia sv. Jakuba. Joachim pochádzal z Galilejska, Anna bola dcéra betlehemskeho kňaza a príbuzná sv. Alžbety, matky Jána Krstiteľa. Manželia boli až do vysokého veku bezdetní. Pred príkormi, ktoré preto zažili, Joachim odišiel do hôr, kde pri opatrovaní svojho stáda žil v modlitbe a pokání. Tu mu - ako domá Anne - anjel oznámil, že im Pán požehná dieťa. Narodila sa dcérka, ktorú nazvali Miriam /Mária/. Podľa niektorých údajov obaja umreli hneď potom, ako trojročnú Máriu v jeruzalemskom chráme zasvätili Bohu, podľa iných údajov sv. Anna pomáhala ako stará matka vychovávať malého Ježiška.

V Jeruzaleme na miestach, kde údajne stál dom sv. Joachima a Anny, v 4. - 5. stor. vybuďovali im zasvätený kostol. Na západe sa úcta rodičov Panny Márie, a najmä sv. Anny, začala šíriť v 8. storočí. V predkoncilovom kalendári sa sviatky oboch sláviли osobitne: 26. júla sv. Anny, 16. augusta sv. Joachima. V dnešnej liturgii si oboch pripomíname v ten istý deň, 26. júla.

Z á v e r r o d i n n e j s l á v n o s t i

Modlitba zo záverečných obradov sv. omše na sviatky svätých:

Najláskavejší Otče, povzbudzuj kresťanský ľud radosťou z oslavy tvojich svätých, aby nasledovaním ich príkladu mal s nimi účasť na sláve Vzmŕtvýchvstalého Ježiša Krista.

Alebo:

Dobrotivý Otče, ty dávaš svojej cirkvi putujúcej na zemi svätých ochrancov v nebi, aby za ňu orodovali a jej pomáhali; nech jej vyprosia tvoje svetlo a účinnú pomoc, aby túžby všetkých veriacich stále smerovali k tebe.

Alebo:

Oblúbená rodinná modlitba alebo pieseň.

Skupina P /prvoprijímajúci/

List rodičom /k časti 4/

V tejto časti sa pokúsime priblížiť deťom správne chápanie lásky, ktorou by mali milovať samých seba.

V hlavnom prikázaní lásky, ktoré pochádza ešte zo Starého zákona /Lev 19,18/ a ktoré bolo potvrdené Ježišom /Mt 22,39/, sa láska človeka k sebe samému pokladá za niečo, čo prirodzene existuje a čo je veľmi silné. Preto sa ustanovuje za mieru lásky k blížnemu: "ako seba samého".

Ak sa však pozrieme na vec bližšie, vedieť správne milovať samého seba nie je až také jednoduché. Je potrebné nájsť stred medzi sebaprecoňovaním na strane jednej a sebapodceňovaním na strane druhej:

Ako človek a ako kresťan nám nesniernu hodnotu, pretože na Boh miluje a ochraňuje ako svoje dieťa. Preto musím so sebou samým zaobchádzať ako s niečím veľmi vzácnym. Musím nájsť Bohom určený zmysel svojho života a ten aj uskutočniť. Na to je však potrebné formovať si charakter. Musím rozvíjať v sebe vlastnosti, ako sú pravdivosť, svedomitosť, sebaovládanie, pripravenosť zriekať sa. Avšak dokonalosť nedosiahnem iba vlastným snažením. Aj pri najväčších úspechoch zostávam nedokonalým človekom, pretože dokonalosť mi môže darovať iba Boh svojou milosťou.

Stať sa rýchlo veľkým a dospelým je želaním každého dieťaťa. Byť však dospelým nie je len vecou veku. Skutočne dospelý človek musí byť dobrotivý a zodpovedný. Aby sa človek stal takým, musí vychovávať sám seba. Čím viac sa zvyšuje schopnosť vychovávať seba samého, tým viac môže ustupovať rodičovská výchova do pozadia.

Deti v tomto veku vedia na požiadanie vymenovať "vysnívané povolania". To nie je na škodu, pretože tým si kladú za cieľ dosiahnuť niečo "veľké" /zo svojho pohľadu/. Pritom treba dieťaťu vysvetliť, že na vykonávanie akéhokoľvek povolania sa treba najskôr pripraviť.

Praktické pokyny

1. Kto si o sebe myslí, že sa na nič nehodí, ten si nebude vážiť sám seba a nebude pracovať na budovaní svojej osobnosti. Preto sprostredkujte svojim deťom takú skúsenosť, aby mali pocit vlastnej hodnoty. Ukážte im, že sú milované a prijímané. Pochvalou a napomínaním pomáhajte svojmu dieťaťu k pravému sebahodnoteniu. Ponechajte dieťa pomaly rásť v samostatnosti a nebráňte jeho vývinu neustálym úzkostlivým dohľadom.
2. Preneste na deti niektoré domáce povinnosti a požadujte ich splnenie. Vychovajte ich k sebakontrolu, k pravdivosti, k spoľahlivosti, k disciplinovanosti. Vedzte deti k rozumnému zriekaniu sa /sladkostí, televízie, naučte ich prehrávať pri hre/.

Rozhovor v rodinnom spoločenstve

1. Čo pomáha našim deťom spoznávať svoju hodnotu?
2. Ako môžu vychovávať rodičia deti k sebakontrolu?
3. Ako pomáhame deťom stať sa dobrými, zodpovednými a samostatnými ľuďmi?

Rozhovor s dietatom

Čin by si chcel raz byť? Prečo? Čo na to treba vedieť? Ako sa to dá dosiahnuť?

4. Chcen byť dobrý a samostatný

Porozmýšľaj, čo všetko už vieš! Napiš tri veci, ktoré vieš urobiť: 1. _____ 2. _____

_____ 3. _____

Porozmýšľaj o tom, čo bábätko ešte nevie! Napiš tri príklady: 1. _____ 2. _____

_____ 3. _____

Zamysli sa nad tým, čo všetko musia vedieť tvoji rodičia! Napiš tiež tri príklady: 1. _____ 2. _____

_____ 3. _____

Jedným z najkrajších dní v roku sú určite aj pre teba narodeniny. Každý ťa milým obdaruje. Mnohí ťa prídu navštíviť. Na tvojej torte je zakaždým o jednu sviečku viacej, pretože si o rok starší.

Trvá to vždy dlho, kým prídu opäť narodeniny. Chcel by si byť rýchlejšie veľkým a dospelým. Dôležitejšie však je, že sa stávaš lepším a poriadnejším. Malo by sa už dať na teba spoľahnúť. Preto sa musíš už odteraz snažiť byť zodpovedný.

Kto chce byť dobrým, ten sa musí učiť prenášať zlosť a obetovať sa za druhých.

Ažda teraz už chápeš lepšie, prečo sú tvoji rodičia na teba občas prísni. Prečo chcú najprv vidieť tvoje úlohy a až potom ti dovoľia hrať sa. Prečo sú smutní, keď klameš. Prečo ti nekúpia každú maškrtu, ktorú by si chcel. Prečo ťa načas posielajú do postele, aj keď oni zostávajú hore. Prečo trvajú na tom, aby si sa pomeril so súrodencami, keď sa s nimi pobiješ.

Kto chce byť dobrý, ten nemusí mať všetko, čo vidí.

Musí sa naučiť zriekať niektorých vecí.

Kto chce byť dobrý, ten nemá hovoriť škaredé slová, ani ich počúvať.

Kto chce byť dobrý, ten nesmie klamať. Ten sa musí učiť byť pravdovravným

Ježiš rástol v múdrosti a sile a bol milý Bohu i ľuďom.
Aj my sa máme stávať milými Bohu i ľuďom. Preto sa snažme o dobro, milujme pravdu a učme sa zriekať.

Rozprávanie

Často mama rozpráva o tom, čo bolo.
Rozpráva, čo som všetko povyvádzał,
keď som bol ešte celkom malý.
Rozpráva, ako som sa narodil,
ako som sa učil chodiť.
Často sa pritom smejeme.

Teraz som už väčší.

Viem už čítať, písať, počítať.

Ocko hovorí: To je dôležité pre tvoj budúci život.

Má pravdu?
Vlastne oveľa radšej by som sa hral,
ako písal úlohy a myslel na "budúci život".

Ale niekedy predsa len na to myslím.

Ako to bude?

Čím budem?

Pilotom? To by bolo celkom pekné Alebo pretekárom?

Strašne rád by som bol už veľký!

Ale mám z toho niekedy aj trochu strach.

Prečo?

N a m a ľ u j , čím by si chcel byť, a obrázok sem prilož!
Pouvažuj so svojimi rodičmi, čo sa pre toto povolanie treba učiť
a čo v nom treba vedieť.

Skupina Š /študujúca mládež/

Ateizmus v mene humanity a psychoanalytický ateizmus

V tejto časti si bližšie všimneme dva ateistické smery, ktoré
sme uviedli v prehľade v predchádzajúcom čísle pod bodom A.
Ateizmus v mene človeka /antropologický ateizmus/.

A I. Ateizmus v mene pravej humanity

Predstavitel': Ludwig Feuerbach /nar. r. 1804 v Landshute,
zom. r. 1872 v Rechenbergu; bol vychovaný v evanjelickom duchu/.

Charakteristika učenia:

Boh je iba projekciou /zrkadlovým obrazom/ človeka a jeho snov
o nesmrteľnosti, šťastí a svätosti. Človek si stvoril Boha podľa
svojho obrazu a predstáv. Jediným bohom človeka je človek: Homo
homini deus.

Feuerbach sa považuje za otca moderného ateizmu. Tvrdil, že
náboženstvo odcudzuje človeka sebe samému, a preto mu znemožňuje
prežiť život vo všetkých jeho rozmeroch. Odcudzenie je vraj predovšetkým
v tom, že človek prenáša výlučne na Boha isté neuskutočnené
túžby a vlastnosti svojho života. Človek, ktorý prijíma náboženský
vzťah k Bohu, sa teda zbavuje možnosti uskutočniť svoje
skryté túžby a schopnosti, pretože ich prenáša na Boha. Náboženstvo
je teda prekážkou pre človeka, pretože mu znemožňuje, aby sa dokonale
rozvinul. Človek, ktorý pod vedením filozofie uskutoční dokonale
všetky svoje skryté možnosti, už vraj nebude hľadať Boha,
pretože vo svojom vlastnom živote nájde to, čo predtým prenechával
Bohu.

Kritika učenia:

1. Feuerbach neuviedol dôkazy svojej náuky.

Feuerbach nikdy nepredložil dôkaz platnosti svojich dvoch základných
téz:

a/ Skutočnosť, že ľudský duch môže uvažovať o nekonečne, dokazuje,
že môže sám obsiahnuť toto nekonečno, a tým vylučuje existenciu inej
nekonečnej skutočnosti /Boha/;

b/ Keď človek verí, že je jeho myslenie zamerané na Boha, je
v skutočnosti zamerané na jeho vlastné nekonečné bytie.

Pravdivosť týchto téz iba predpokladal, a na nich vybuďoval svoju filozofiu. Teda u Feuerbacha sú už na počiatku jeho vyvodzovaní predpoklady, ktoré by vlastne mali byť dokázanými závermi.

2. Feuerbachova teória projekcie logicky neobstoí.

Zďoverovanie sa Bohu s úzkosťami a obracanie sa na neho s prosbami patrí prirodzene ku každému životu vo viere a je jedným z prejavov dôvery v Boha. Avšak Feuerbach túto skutočnosť zabsolutizoval a na základe toho formuloval nejestvovanie Boha: Nakoľko každý veriaci vykonáva takúto projekciu, môže byť Boh iba produktom ľudskej mysle. Tým sa však dopustil vážnej logickej chyby, pretože zo subjektívneho významu nejakého objektu pre človeka sa nedá vyvodiť nijaký logický záver týkajúci sa existencie alebo neexistencie tohto objektu. Správne by bolo iba obrátenie Feuerbachovej tézy, totiž: Niečo nemôže existovať iba z toho dôvodu, že si jeho existenciu želáme. Je zrejmé, že k otázke existencie transcendentného Boha nemôže psychologická argumentácia ničím prispieť ani v kladnom ani v zápornom zmysle.

3. Feuerbach sa neodpútal od empirického človeka.

Vylučujúc Boha, ponecháva človeka na seba samého. Vytvára obraz ideálneho tzv. všeobecného ľudského bytia. Kvôli získaniu tohto svojho ideálneho človeka Feuerbach abstrahuje od empirického človeka všetky vlastnosti, ktoré stoja v ceste jeho zbožšteniu /zloba, nestálosť, telesné a duševné choroby, atď./ Ale takýto ideálny človek je iba modelom mysle, a tak je sám iba projekciou. Feuerbach bol teda v tomto smere voči sebe samému prinálo kritický.

4. Feuerbachova predpoveď približujúceho sa zániku kresťanstva sa neuskutočnila.

Práve naopak, ateizmus stratil veľmi na svojej verohodnosti v dôsledku neľudskosti režimov riadených v ateistickom duchu.

Tvárou voči hroziacemu sebazničeniu ľudstva sa stala otázka Boha ako Pána sveta opäť veľmi aktuálnou. Kresťanstvo sa dnes stáva hlásaním svojho posolstva viery, nádeje a lásky znovooživenou perspektívou sveta.

Poučenie z Feuerbachovho humanistického ateizmu:

1. Feuerbach dal podnet kresťanstvu k úvahám o čistote hlásaného obrazu Boha.

2. Ukázal, aké nesprávne je naše "iba hovorenie" o Bohu. Poukázal pritom na tých kresťanov, ktorí síce hovoria o Bohu, avšak myslia ním svoje vlastné predstavy, ktorí si teda vytvárajú Boha podľa svojho obrazu a svojich potrieb.

A II. Psychoanalytický ateizmus

Prédstaviteľ: Siegmund FREUD /nar. r. 1856 vo Freibergu, zom. r. 1939 v Londýne, bol vychovaný v židovskom duchu s katolíckym vplyvom vychovávateľky.

Charakteristika učenia:

Náboženstvo je neuróza /chorobný spôsob zvládnutia konfliktov/. Boh je ilúzia; je naplnením túžob detinskej bezmocnosti ako výrazu najstarších, najsilnejších a najnaliehavejších túžob človeka. Náboženstvo je teda prenesením túžob a potrieb detstva do dospelého života. /Napr. túžba po otcovi. t. j. "zbožštenie" postavy otca./

Freud bol materialistom a ateistom už pred r. 1893, keď vytvoril svoju psychoanalytickú metódu. Pre svoj ateizmus Freud prevzal podstatné argumenty od Feuerbacha. Zmenil Feuerbachovu teóriu projekcie pomocou psychoanalytických argumentov a na základe toho dospel k tvrdeniu, že Boh je detinskou ilúziou.

Kritika učenia:

Vyššie uvedené námietky proti Feuerbachovmu učeniu sa vzťahujú rovnakou mierou aj na Freudove učenie.

1. Freudova teória projekcie je nedokázateľná.

Z toho, že u človeka existuje vplyv psychologických faktorov na predstavu Boha a vykonávanie náboženských úkonov, nevyplýva ešte nič pre existenciu alebo neexistenciu na človeku nezávislého, transcendentného Boha. Toto platí aj pre podvedomé, hlboko psychologické faktory, ktoré objavil a popísal Freud ako prvý. Zo strany psychoanalýzy zostáva teda otázka Boha otvorenou.

2. Freudova teória ilúzie je nedokázateľná.

Je nedokázateľnou hypotézou, keď Freud tvrdí, že každé náboženstvo je ilúziou, výrazom neurozy, psychickej nezrelosti alebo návratom ku detskému správaniu sa.

To, že každý milujúci má o svojom milovanom partnerovi svoje vlastné predstavy, ešte nepotvrdzuje, že tento partner nemôže skutočne existovať taký, akého si ho milujúci s láskou predstavuje. Prečo by teda malo byť chorobné, keď si človek želá, aby v Bohu bol zmysel života, utrpenia a smrti?

3. Freudove prognózy dôsledkov vedeckého pokroku sa nenaplnili.

Freud predpovedal čoskoro nahradenie náboženstva vedou. Stal sa však pravý opak, pretože Freudova ideológia vedeckého pokroku, ktorý mal sám o sebe zabezpečiť šťastie ľudstva, je dnes otrosená. Ľudstvo má strach z budúcnosti, pretože mu hrozí vlastné zničenie. Na tom, že sa táto hrozba stala aktuálnou, má svoj podiel aj samotná veda, ktorej výsledky sa často zneužívajú.

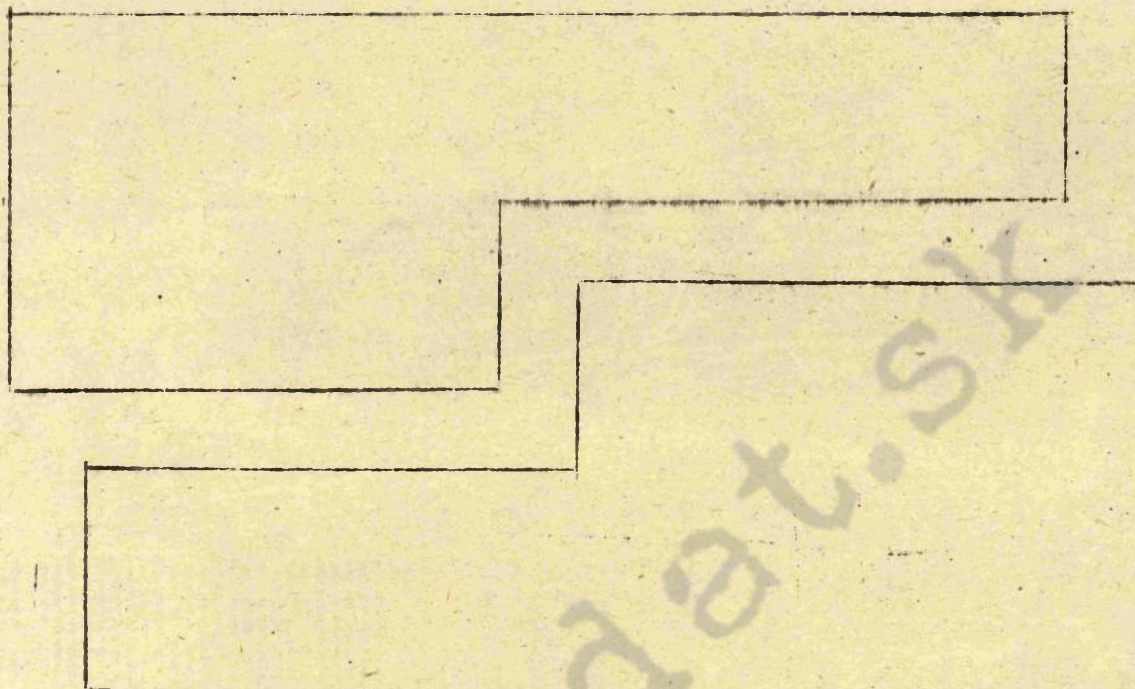
Poučenia z Freudovho psychoanalytického ateizmu:

Freudove objavenie psychologickéj hĺbky človeka malo aj istý pozitívny prínos pre náboženstvo a teológiu:

1. Ohľaduplne pristupovať k človeku, aby sme nezranili jeho citlivú psychiku nesprávnymi náboženskými prejavmi alebo konaním a tak nezapríčinili u neho vznik neurozy alebo duševnej poruchy.

2. Mali by sme predstavovať Boha predovšetkým ako Lásku /najmä deťom/ a nielen ako trestajúcu autoritu, ktorej by sa ľudia báli.

Vystráhnite nakreslené obrázky a zložte ich do obdĺžnika 30x20 cm! V obdĺžniku nájdete nakreslený kríž s textom.



Milí

Vychovávajúte deti k disciplíne
milovať Pána Ježiša, tak ako ho

Pánu Ježišovi,
i matku, aby sa
ste šťastne a

sv.

vytrvajte v dobrom, ako svätá
matiek a otcov na Slovensku.

vytrvajte v dobrom, ako svätá

matiek a otcov na Slovensku.

sv.

ktorý Vám
vám dobre
dlho žili

885 - 1985

dietky!

Slovensko viere
verné nech
ostane,
dedičstvo
zachovaj
Pane!

1100 rokov
od smrti

rodičov, lebo tak sa páčite

z celého srdca
ich prostrední-

Metoda

ctvom pripravuje pokánie, nezúfajte, ale
Monika a veľa našich drahých a obetavých

rodičia!

otcov
nám,

radí ctiť si otca
viedlo v živote a aby
so svojimi drahými.

a bázni Pánovej! Učte ich
i vy milujete. Ak vám Pán

Drahé

Poslúchajte svojich

TAJNÍČKA OSEMSMEROVKY

Milí priatelia!

Ak ste si našli chvíľu voľného času a spolu so svojimi deťmi ste lúštili osemsmerovku z druhého čísla Rodinného spoločenstva 1985, tak vám iste vyšlo správne znenie tajničky. Pre porovnanie ju uvádzame /verzálkami je napísaná tá jej časť, ktorú bolo treba rozriešiť/:

Pán Ježiš zomrel aj za tvoje hriechy, PRETO SA CHRÁŇ PRED HRIECHOM A ZACHOVAJ SI SRDCE ČISTÉ!

BOŽSKÉ SRDCE, BUĎ S NAMI,
KRAĽUJ, PANUJ NAD NAMI,
NECH SA V NAŠEJ RODINE
ŽIVOT VIERY ROZVINIE

Mária, Pomocnica kresťanov, oroduj za nás!